

**RESTAURĒTIE
KULTŪRAS
PIEMINEKĻI
LATVIJĀ
2016**

**RESTORED
CULTURAL
MONUMENTS
IN LATVIA**

Izdevuma sagatavošanā izmantoti Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas Pieminekļu dokumentācijas centra materiāli.

Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija pateicību visiem, kuri palīdzēja un piedalījās izdevuma tapšanā.

Materials from State Inspection for Heritage Protection of Republic of Latvia Monuments Documentation Centre are used in this edition.

State Inspection for Heritage Protection of Republic of Latvia expresses gratitude to all those who have contributed in the creation of this edition.

Dizains/ Graphic design: Sandra Betkere
Vāka foto/ Cover photo: Juris Dambis
Iespiests/ Printing: SIA „GR ART & PRINT”
Tulkojums/ Translation: SIA SERRES
Izdevuma koordinēšana/ Technical coordination:
Alma Kaurāte-Java

Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija

© Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija, 2017

ISBN 978-9934-19-306-4

KURZEME

Dzelzceļa stacijas ēkas atjaunošana Ventspilī Renovation of a railroad station in Ventspils	10
Kuldīgas vecā rātsnama restaurācija Restoration of Kuldīga Old Town Hall	12
Liepājas Sv. Trīsvienības luterāņu baznīcas Dienvidu ieejas restaurācija Restoration of the southern entrance of the Lutheran St Trinity Church in Liepāja	14

LATGALE

Glezna "Sv. Staņislavs" restaurācija Conservation of the painting "St Stanislaus"	18
Glezna "Kristus pie krusta un Sv. Marija Magdalēna" restaurācija Conservation of the altarpiece Crucifixion with Mary Magdalen	20
Glezna "Dievmāte ar bērnu" restaurācija Conservation of the painting "Madonna with the Child"	22
Ikonas „Jānis Kristītājs Tuksneša eņģelis ar apustuļiem Pēteri un Pāvilu” restaurācija Conservation of the icon "John the Baptist and the Desert Angel with the Disciples Peter and Paul"	24
Feretrona restaurācija Restoration of a painted portable altar	26
Tilžas katoļu baznīcas trīs logu restaurācija Restoration of three windows at the Tilža Catholic church	28

RĪGA

Jāņa Akuratera muzeja restaurācija Restoration of the Jānis Akuraters Museum	32
Administratīvās ēkas restaurācija un pārbūve Rīgā, Jēkaba ielā Restoration and reconstruction of administrative building at Jekaba Street in Riga	34
Dzīvojamo ēku restaurācija un pārbūve Rīgā, Miesnieku ielā Restoration and reconstruction of living houses at Miesnieku Street in Riga	36
Raiņa un Aspazijas vasarnīcas Jūrmalā pārbūve un restaurācija Reconstruction and restoration of Rainis and Aspazija summer cottage in Jūrmala	38
Raiņa un Aspazijas mājas Rīgā pārbūve un restaurācija Reconstruction and restoration of the home of Rainis and Aspazija in Riga	40
"Ostas noliktavas" restaurācija Restoration of port warehouse	42
Dzīvojamās mājas pārbūve, Jūrmalā, Dzintaru prospektā Restoration of a building at Dzintaru Street in Jūrmala	44

Kamīnzāles restaurācija Rīgā, Krišjāņa Valdemāra ielā Restoration of a fireplace hall at Krišjāņa Valdemāra Street in Riga	46
--	----

Rīgas vēstures un kuģniecības muzeja dienvidu gala sienas zelmaņa, rietumu pagalma fasādes apdares un astrolābijas restaurācija Restoration of the Museum of the History of Riga and Navigation astrolabe, western courtyard façade, and southern end wall pediment	48
--	----

Rīgas Centrāltirgus Piena paviljona ārdurvyju restaurācija Restoration of the doors of the milk pavilion of the Central Market in Riga	50
--	----

Skulptūras "Māte Latvija ar kritušajiem dēliem" modeļa daļas – mātes figūras restaurācija Restoration of the depiction of the mother in the sculpture "Mother Latvia and her Fallen Sons"	52
--	----

VIDZEME

Dzērbenes luterāņu baznīcas torņa atjaunošana Renovation of the Dzērbene Lutheran Church tower	56
---	----

Kapa pieminekļa O. Kalpakam Visagala kapos restaurācija Restoration of a monument to Oskars Kalpaks at the Visagals cemetery	58
--	----

Glezna "Kristus augšāmcelšanās" restaurācija Smiltenes luterāņu baznīcā Conservation of The painting "Resurrection of Christ"	60
---	----

ZEMGALE

Raiņa muzeja "Tadenava" restaurācija Restoration of the Rainis Museum in Tadenava	64
--	----

Ērģeļu luktu gleznojumu restaurācija Ērberģes luterāņu baznīcā Restoration of the organ gallery at the Ērberģe Lutheran Church	66
---	----

Glezna "Sv. Jans Nepomuks" restaurācija Conservation of the painting "St Jan Nepomuk"	68
--	----

Asares baznīcas trīs Ziemeļu fasādes logu restaurācija Restoration of three Northern façade windows of Asare church	70
--	----

Kultūras mantojuma saglabāšana ir sacensība starp bagātu, gadsimtiem veidotu kvalitatīvu cilvēka dzīves telpu, kurai ir savs, īpašais katras vietas raksturs, noskaņa un utilitāru īstermiņa eksistences vajadzību apmierināšanu. Tā ir nozare, kas kļūst arvien aktuālāka laika filozofiskā izpratnē. Mēs nedzīvojam tukšā vietā – viss labākais, ko katra paaudze spēj radīt, ir kļuvis vai kļūs par kultūras mantojumu. Mantojums ir pakļauts laika dabiskam nodilumam un, mūsu attieksmes dēļ, dažādiem mākslīgi radītiem uzbrukumiem. Tieši tāpēc ir svarīga vērtību kvalitatīva atjaunošana – restaurācija, kur pieredzējuši, profesionāli kultūras mantojuma sargātāji, restauratori un atbildīgi saimnieki izglābj no bojāejas vai izceļ jaunā gaismā fantastiskas kultūrvēsturiskas vērtības. Nēkādi atdarinājumi nespēj aizstāt oriģinālu – vai tas ir kāda objekta pirmsākums, vai dažkārt uzslāņojums, kas raksturo laiku. Arī objekta šķietami nolietotām daļām un detaļām visbiežāk ir neieraudzīta nozīme un vērtība, kas atdzīvojas profesionāla restauratora rokās un piešķir īpašu laikmeta starojumu, kā dēļ cilvēks ir gatavs pārvarēt tūkstošiem kilometru, lai to sajustu un apbrīnotu.

Jau otro gadu Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija apkopo labākās restaurācijas rezultātus, kur ieguldīta un jūtama speciālistu savas profesijas mīlestība, uzticība vērtību saglabāšanai, neizsīkstoša enerģija, rūpīgs, pacietīgs un profesionāls darbs, vēlēšanās pēc iespējas vairāk atklāt un dziļāk objektu saprast, nesteidzoties, atbildīgi un ar izkoptām prasmēm vērtības atjaunot un nodot sabiedrības lietošanai. Katrs gads dod jaunus restaurācijas sasniegumus, kas daļēji ir atspoguļots šajā iedibinātajā izdevumu sērijā. Tomēr tas nav viss paveiktais, jo ilgstoši, apjomīgi atjaunošanas darbi turpinās tādos objektos kā Rīgas Brāļu kapu ansamblis, Turaidas muzejrezervāts, Cēsu, Bauskas un Kokneses pilsdrupas, Rīgas, Rundāles, Cesvaines, Krustpils un Preiļu pils, Liepājas Sv. Trīsvienības, Lestenes un Rīgas Jēzus luterāņu baznīcās, Rīgas Jēkaba katedrālē, Krāslavas katoļu baznīcā un daudzos citos objektos.

Mēs dzīvojam skaistā un bagātā zemē, kur patiesās vērtības dažkārt netiek ieraudzītas un izbaudītas. Gatavojoties Eiropas kultūras mantojuma gadam, vēlu vairāk izjust pārsteigumu, prieku un sajūsmu, ko spēj dot ģeniālu personību radītas un atbildīgu saimnieku koptas vērtības visā pasaulē.

Dr. arch. Juris Dambis
Valsts kultūras pieminekļu
aizsardzības inspekcijas vadītājs

Preservation of cultural heritage is a competition between a rich, high-quality human living space developed over centuries, which has its own unique character and atmosphere, on one side, and satisfaction of short-term utilitarian needs on the other side. This is a field that becomes increasingly important for philosophical understanding of time. We do not live in an empty place – all of the best achievements generated by each generation has or will become cultural heritage. Heritage is subject to the natural wear and tear process of time, and also various artificial attacks caused by our attitude. This is why high-quality restoration of heritage values is so important, where experienced, professional guardians of heritage, restorers and competent managers save fantastic cultural and historic values from destruction and bring them into new light. No replicas can replace the original, which can be the original beginning of the site or sometimes also newer additions that characterise a period of time. Seemingly worn-out elements of a site most often have an unnoticed importance and value, which comes to life in the hands of a professional restorer and provides a special aura of its epoch, and people are willing to travel thousands of kilometres to feel and admire it.

Already for the second year, the State Inspection for Heritage Protection summarizes the results of best restorations which reflect the contribution and love of professionals for their job, loyalty to preservation of values, inexhaustible energy, careful, patient and professional work, striving to discover as much as possible and to understand the site deeper, without haste, in a responsible manner and using refined skills in restoring heritage values and giving them back for public use. Each year brings new achievements in restoration, which are partially reflected in this series of publications. However, this does not cover all of the work done – major restoration work continues in sites such as the Riga Cemetery of the Brethren, Turaida museum reserve, Cēsis, Bauska and Koknese castle ruins, Riga, Rundāle, Cesvaine, Krustpils and Preiļi castles and palaces, Liepāja St. Trinity church, Lestene church, Riga Jesus church, Riga St. Jacobs cathedral, Krāslava catholic church and many other sites.

We live in a beautiful and rich country where the true values are sometimes not noticed and enjoyed. In preparation for the European Year of Cultural Heritage, I wish everybody to experience the surprise, joy and delight offered by heritage values created by brilliant personalities and managed by competent owners.

Dr. arch. Juris Dambis
Head of State Inspection
for Heritage Protection

KURZEME

DZELZCEĻA STACIJAS ĒKAS ATJAUNOŠANA VENTSPILĪ

Adrese: Ventspils, Dzelzceļnieku iela 1

Īpašnieks: VAS "Latvijas dzelzceļš"

Tehniskās apsekošanas atzinums SIA "LBS-Konsultants", arhitekta

Digna Gerule, SIA "Deraco", darbu izpildītāji SIA "RBSSKALS

Būvsabiedrība", SIA "KKT construction", SIA "LVS Building"

Informācija par finansējumu: pašfinansējums

Restaurācija gads: 2013-2016

Ventspils pasažieru stacija celta 1901. gadā kā reprezentatīva valsts administratīvi-sabiedriska ēka, kurā izpaužas gan laikmeta arhitektūras tendences, gan industriālais vēriens. Sākotnējo funkciju stacija pildīja līdz 2002. gadam, kad slēdza pasažieru pārvadājumu līniju Rīga-Ventspils. 2012. gadā no tukšās ēkas neveiksmīgi mēģināja nozagt glazētu podiņu krāsnis. Drīz pēc tam īpašnieks pasūtīja projektu stacijas pārbūvei par biroju ēku.

Nemot vērā stacijas ēkas augsto autentiskuma pakāpi, pēc Ventspils Domes ierosinājuma to 2013. gadā iekļāva kultūras pieminekļu sarakstā. Pieminekļa statuss garantēja ēkas arhitektoniskā veidola saglabāšanu. Pēc pārbūves ēkas spārnu daļas pielāgotas biroju vajadzībām, bet centrālās daļas (pasažieru zāles) interjers atjaunots pēc izpētē iegūtajām liecībām – sienas dekorētas ar trařareta ornamentiem, rekonstruēta viena no divām vēsturiskajām krāsnīm. Ļoti veiksmīgi atjaunots ēkas eksterjers, saglabājot bagātīgo dekoratīvo apdari. Sakoptais piemineklis ar labiekārtoto apkārti vēl aizvien ir reprezentatīva, sabiedrībai pieejama ēka.

RENOVATION OF A RAILROAD STATION IN VENTSPILS

Address: Dzelzceļnieku Street 1, Ventspils

Owner: Latvian Railroads

Technical examination: SIA LBS-Konsultants, architect Diana Gerule,

SIA Deraco. Works carried out by SIA RBSSKALS Būvsabiedrība, SIA

KKT Construction, SIA LVS Building

Financing: Self-financing

Years: 2013-2016

The Ventspils railroad station was built in 1901 as a representative administrative and public building. It features architectural trends of the era when it was built, as well as an industrial grandeur. The station was used until 2002, when passenger trains no longer travelled between Rīga and Ventspils. In 2012, thieves tried to steal glazed potbelly stoves from the empty building, but they failed in doing so. Not long after that the owner commissioned a reconstruction of station into an office building. Considering a fact that more than in 100 years since its erection the building has maintained a high level of authenticity, the Ventspils City Council advocated its enlistment as a cultural monument in 2013, thus guaranteeing the preservation of its architectural appearance. The wings of the building were adapted for the needs of offices, while the central part of the interior (the former passenger hall) was restored on the basis of evidence from the past. The walls are decorated with stencilled ornaments, and one of the two historical stoves has been restored. The exterior of the building was restored very successfully, preserving a wealth of decoration. The renovated monument and its well-appointed surrounding area are still representative and open to the public.

KULDĪGAS VECĀ RĀTSNAMA RESTAURĀCIJA

Adrese: Kuldīgas novads, Kuldīga, Baznīcas iela 5
 Īpašnieks: Kuldīgas novada pašvaldība
 Arhitektoniski mākslinieciskā izpēte Kristīne Veinberga, Juris Zviedrāns, projektētājs SIA "Wonderful", būvuzņēmējs SIA "Ostas celtnieks", būvuzraudzība SIA "Būves un būvsistēmas", restaurācijas vadītājs Valdis Uzariņš, atbildīgais restaurators Juris Pavlovs, piesaistītais speciālists Pērs Villijs Fērgestads no Ākešhusas restaurācijas centra Drēbakā Norvēģijā
 Finansējuma avoti: Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instruments, valsts budžets
 Restaurācijas gads: 2012-2016

Kuldīgas Vecais rātsnams būvēts klasicisma stilā 19. gs sākumā. Restaurācijas gaitā veikta ēkas pamatu pastiprināšana, daļēji atjaunota ēkas plānojuma struktūra, likvidēti vēlāku laiku nevērtīgi uzslāņojumi, saglabātas oriģinālās guļbūves sienas, durvju aillas, pārsegumi, restaurēti profilēto deļu griesti, protezēti jumta konstrukciju bojātie elementi. Zudušie galdniecības izstrādājumi ar amatnieciskām prasmēm izgatavoti pēc 19. gs. sākuma Kuldīgai raksturīgiem paraugiem. Iekšstelpu sienu atsegtajos laukumos eksponēti dažādu periodu dekoratīvā krāsojuma un apdares fragmenti. Lietots kaļķu javas apmetums, līmes krāsas, būvgaldniecības izstrādājumi krāsoti ar lineļļas krāsu. Fasādēs saglabātas atklātas koka konstrukcijas, atjaunotas dekoratīvās koka detaļas. Apmestajā fasādes daļā nokalts 20. gs. 70. gados uzklātais cementa javas apmetums, kas aizstāts ar kaļķu javas apmetumu. Atjaunojot ēku, ir iegūts ērti lietojams plānojums, izcils pieejamības risinājums, jauns vēsturiskas ēkas tēls ar Kuldīgai raksturīgās amatnieciskās kvalitātes piepildītu noskaņu un garšu.

RESTORATION OF KULDĪGA OLD TOWN HALL

Address: Baznīcas Street 5, Kuldīga, Kuldīga District
 Owner: Kuldīga municipality
 Architectural and artistic investigation: Kristīne Veinberga, Juris Zviedrāns, designer: SIA "Wonderful", construction company: SIA "Ostas celtnieks", construction supervision: SIA "Būves un būvsistēmas", manager of restoration: Valdis Uzariņš, chief restorer: Juris Pavlovs, expert: Per Willy Faergestad from Akershus Restoration Centre in Drobak Norway
 Financing: European Economic Area financial instrument, national budget
 Years: 2012-2016

Kuldīga Old Town Hall was built in Classicism style at the beginning of the 19th century. During the restoration, the foundation of the building was reinforced, the layout structure was partially restored, low-value additions of later periods were removed, original log walls, door openings were preserved, profiled plank ceilings were restored, damaged elements of roof structures were replaced. Lost joinery articles were replaced using artisan skills and early 19th century examples typical of Kuldīga. The exposed areas of indoor walls show fragments of decorative painting and decoration of various periods. Lime mortar plaster and glue paints were used, and joinery and carpentry articles were painted with linseed oil paint. Façades have retained exposed wooden structures, and decorative wooden parts were restored. In the plastered part of the façade, the cement mortar plaster of the 1970s was removed and replaced with lime mortar plaster. The renovation of the building has resulted in a convenient layout, excellent accessibility solution, a new image of a historic building filled with atmosphere and taste of typical Kuldīga craftsmanship.

Teksts/ text, attēli/ photos: J. Dambis

LIEPĀJAS SV. TRĪSVIENĪBAS LUTERĀŅU BAZNĪCAS DIENVIDU IEEJAS RESTAURĀCIJA

Adrese: Liepāja, Lielā iela 9

Īpašnieks: Liepājas Sv. Trīsvienības evaņģēliski luteriskā draudze
Restaurācijas darbu programmas autori un izpildītāji: interjera iekārtas priekšmetu restaurators-meistars Kārlis Rubenis, restaurators Mārtiņš Lukševics, SIA "Berete un Basets"

Finansējuma avoti: Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas Kultūras pieminekļu izpētes, glābšanas un restaurācijas programma, Valsts kultūrkapitāla fonds, ziedojumi
Restaurācijas gads: 2015-2016

Gatavojoties Liepājas Sv. Trīsvienības baznīcas restaurācijas darbiem, bija nepieciešams sakārtot Dienvidu puses ieejas mezglu, lai to varētu intensīvi izmantot. Branta izraisīto bojājumu dēļ, 2012.-2014. gada grīdas remonta laikā, nācās nozāgēt vējtvera durvju un karkasa konstrukciju apakšējo daļu. Bojātās detaļas demontēja un pārveda uz darbnīcu, kur nozāgēta bojātā koksne un tradicionālā tehnikā izgatavotas un pielīmētas zudušās detaļas.

Pirms restaurācijas, balstoties stilistiskajā analizē, kā ticamāko vējtvera tapšanas laiku pieņēma 1865.-1866. gada pārbūvi. Vējtvera durvju siltinājums ar melni krāsota audekla tapsējumu, kas stiprināts ar porcelāna pogām rotātām naglām, nav tipisks vietējo amatnieku darbnīcām. Darbu laikā uz virsgaismas panelējuma neredzamās daļas tika atklāts amatnieka paraksts – durvis izgatavojis Augusts Rahšteins Kēnigsbergā, 1888. gada 25. oktobrī. Pēc restaurācijas vējtverim izveidota arī jauna koka grīdiņa.

RESTORATION OF THE SOUTHERN ENTRANCE OF THE LUTHERAN ST TRINITY CHURCH IN LIEPĀJA

Address: Lielā Street 9, Liepāja

Owner: The congregation of the Lutheran St Trinity Church

Executed by: interior design object conservator master Kārlis Rubenis, conservator Mārtiņš Lukševics, SIA Berete un Basets

Financing: State Inspection for Heritage Protection

Cultural Monument Research, Maintenance, Rescue and Restoration Programme, State Culture Capital Foundation, donations

Years: 2015-2016

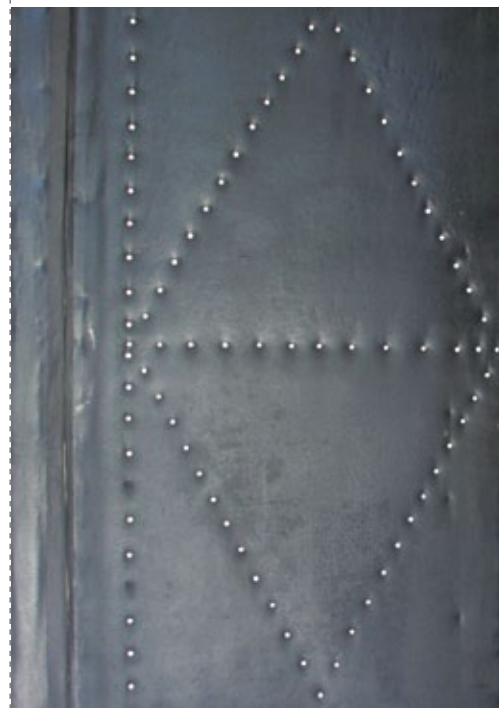
In preparation for the restoration of the St Trinity Church in Liepāja, it was necessary to tidy up the southern entrance intersection so that it could serve as a temporary entrance. The wind vestibule was in a terrible condition. Due to extensive damage the lower section of its door and construction had to be sawed off while the floor was being repaired in 2012-2014.

The sawed-off parts were dismantled and moved to a specialist workshop where the damaged wood was removed and missing details recreated and glued in place using traditional methods.

Prior to restoration, it had already been established that the wind vestibule was a later addition. According to the stylistic analysis it was probably installed during the reconstruction in 1865-1866. Furthermore, the use of coated black fabric as door insulation, fastened with nails adorned with porcelain buttons, was not characteristic to local craftsmen.

The signature of manufacturer was discovered on the concealed section of skylight panelling during the assembly – the door had been crafted in Königsberg by August Rachstein on October 25, 1888.

Since restoration, the wind vestibule has also had a new wooden floor fitted.

LATGALE

GLEZNAS "SV. STAŅISLAVS" RESTAURĀCIJA

Adrese: Krāslavas novads, Krāslava, Baznīcas iela 2A
 Īpašnieks: Krāslavas Sv. Ludvika Romas katoļu draudze
 Restaurācijas programmas autori un darbu veicēji: stājglezniecības restauratori Dmitrijs Laščetko un Zane Kēlere
 Informācija par finansējumu: Valsts kultūrkapitāla fonds
 Restaurācijas gads: 2015-2016

Glezna "Sv. Staņislavs" (autors nezināms, 19. gs. 1. ceturksnis) ir īpaša tajā attēlotā sižeta dēļ, kas apliecina Latgales ciešo saikni ar Polijas kultūru. Staņislavs no Sčepanovas (1030-1079) ir bijis Krakovas bīskaps, kurš pēc nāves kļuva par pirmo kanonizēto poļu izcelsmes svēto mocekli. Gleznā attēlots sižets, kurā Staņislavs liek no kapa augšāmcelties pirms trīs gadiem mirušajam Pjotram. Bīskaps no Pjotra bija nopircis zemi baznīcai, bet viņa radnieki ar karaļa Boļeslava lēmumu apstrīdēja īpašumtiesības. Lai pierādītu savu taisnību, Staņislavs pēc trīs dienu lūgšanām augšāmcēla mirušo, kurš viņa labā liecināja karaļa un galma priekšā, un baznīca atguva tai piederošo zemi.

Glezna jau iepriekš restaurēta, dublējot to uz jaunas pamatnes un nekvalitatīvi aizlāpnot plīsumus.

Pēdējā restaurācija ietvēra gleznas attīrīšanu no netūrumiem, dezinfekciju, restaurācijas audekla atdublēšanu, plīsumu aizdarināšanu ar malu sadursavienojuma metodi, grunts un krāsu slāņa nostiprināšanu, pārgleznojumu noņemšanu un māksliniecisko retušu.

Sānu joma altārglezņas restaurācija ir neliels, bet nozīmīgs posms Krāslvas Sv. Ludvika katoļu baznīcas atjaunošanā.

CONSERVATION OF THE PAINTING "ST STANISLAUS"

Address: Baznīcas Street 2A, Krāslava, Krāslava District
 Owner: St Ludwig's Roman Catholic Church, Krāslava
 Conservation carried out by fine arts conservators Dmitrijs Laščetko and Zane Kēlere
 Financing: State Culture Capital Foundation
 Years: 2015-2016

The painting "St Stanislaus" was painted by an unknown artist during the first quarter of the 19th century, and it is significant because of its subject matter, which confirms close links between Latgale and the culture of Poland. Stanisław Szczepanow (1030-1079) was the bishop of Krakow and, after his death, became the first canonised saint of Polish origin. Painting depicts the bishop ordering a man called Piotr, who had died three years earlier, to rise from his grave. The bishop had bought land from Piotr for the church, but relatives, with support from King Bolesław, disputed the ownership rights. After three days of prayer, Stanislaus raised Piotr from the dead, he testified before the king and the royal court, and the church regained the land that it owned. The painting had been unprofessionally treated in the past, lining it on a new canvas and patching up tears in poor quality.

During the latest conservation, the painting was cleaned and disinfected, the previous lining was removed, tears were bonded with the edge linkage method, the priming and paint layer was consolidated, overpainted areas were cleaned, and the painting was retouched.

Conservation of the side apse altar painting is a small, but important part of the restoration of St Ludwig's Catholic Church in Krāslava.

Teksts / text: L. Lūse, attēli / photos: D. Laščetko

GLEZNAS "KRISTUS PIE KRUSTA UN SV. MARIJA MAGDALĒNA" RESTAURĀCIJA

Adrese: Rēzeknes novads, Malta pagasts, Malta, Rozentovas iela 4
Īpašnieks: Rozentovas Sv. Krusta pagodināšanas Romas katoļu draudze

Restaurācijas projekta autors un darbu izpildītājs: stāglezniecības restauratore-speciāliste Laura Kristlība

Finansējuma avoti: Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas Kultūras pieminekļu izpētes, glābšanas un restaurācijas programma, pašfinansējums

Restaurācijas gads: 2015-2016

Rozentovas katoļu baznīcas galvenā altāra gleznai precīzs datējums nav zināms. Tā varētu būt darināta 18. gs. beigās vai 19. gs. sākumā, par kompozīcijas paraugu izmantojot savulaik populārās gravīras. Sērojošā Marija Magdalēna, kas ceļos noslīgusi pie krustā sistā Jēzus, ir Kristus upura nozīmību pastiprinošs tēls.

Pētot gleznu, atklājās, ka tai iepriekš veikta diletantiska restaurācija. Par to liecināja gar virsrāmja malām pielipušās sīpolu mizas (glezna, iespējams, tīrīta ar sīpolu sulu), pavirši plāninātais satumsušās lakas slānis, un apakšējā daļā veiktie pārgleznojumi. Rāmis remontēts, neizņemot gleznu, un rezultātā gar tā malām uz gleznojuma bija bronžējuma un krāsas traipi.

Restauratora uzdevums bija ne vien novērst laika gaitā radušos bojājumus, no kuriem neviens mākslas darbs nav pasargāts, bet arī likvidēt bezatbildīgi veikto "uzlabojumu" sekas.

Pēc restaurācijas glezna "Kristus pie krusta un Sv. Marija Magdalēna" atrodas goda vietā – baznīcas galvenajā altārī.

CONSERVATION OF THE ALTARPIECE CRUCIFIXION WITH MARY MAGDALEN

Address: Rozentovas Street 4, Malta, Malta Municipality, Rēzekne District

Owner: Roman Catholic congregation of the Raising of the Holy Cross in Rozentova

Conservation carried out by painting conservator Laura Kristlība

Financing: State Inspection for Heritage Protection

Cultural Monument Research, Maintenance, Rescue and Restoration Programme, self-financing

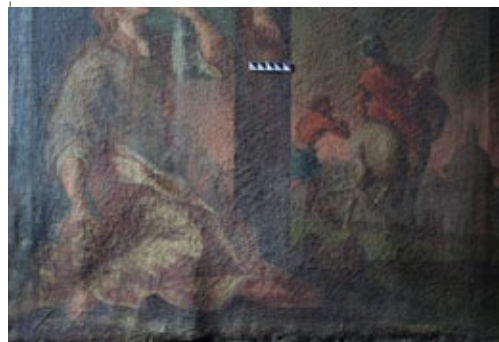
Years: 2015-2016

The main altarpiece of Rozentova Roman Catholic church has not been precisely dated. It could possibly be painted in late 18th century or early 19th century, and its composition was based on then-popular engravings. The grieving Mary Magdalene on her knees in front of the crucified Jesus is a figure adding to the importance of the sacrifice of the Christ. By examining the painting, an earlier amateurish restoration was discovered. This was confirmed by onion skins stuck to the sides of the frame (the painting was possibly cleaned with onion juice), the superficially thinned layer of darkened varnish, and over-painting in the bottom part. The frame had been repaired without removing the painting, and because of this there were bronze and paint stains on the painting around the edges.

Conservator's task was not only to eliminate the damage of time from which no artwork is safe, but also to rectify the consequences of the irresponsible 'improvements'.

After conservation the altarpiece Crucifixion with Mary Magdalene has returned to its rightful place – the main altar of the church.

Teksts / text: L. Lūse, attēli / photos: L. Kristlība

GLEZNAS "DIEVMĀTE AR BĒRNU" RESTAURĀCIJA

Adrese: Zilupes novads, Zaļesjes pagasts, Terehova
 Īpašnieks: Zilupes Jēzus Sirds Romas katoļu draudze
 Restaurācijas programmas autori un darbu veicēji: stājglezniecības restauratori Dmitrijs Laščetko un Zane Kēlere
 Informācija par finansējumu: Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas Kultūras pieminekļu izpētes, glābšanas un restaurācijas programma
 Restaurācijas gads: 2014-2016

Gleznu "Dievmāte ar bērnu" klāja netīrumu kārtā un sadzeltējusi laka. Trauslais gleznojuma slānis sāka atdalīties no pamatnes, un deformētajā audeklā bija vairāki plīsumi. Glezna bija pienaglota pie virsrāmja un aizmugurē nosepta ar plāniem koka dēlīšiem. Izpēte atklāja, ka zem gleznojuma slēpjas senāka figurāla kompozīcija. Savukārt audekla aizmugurē pārkrāsojums slēpa Sv. Jura tēlu. Atklājums liecina, ka darbs sākotnēji bijis abpusēji skatāms un, iespējams, izmantots feretronā, bet vēlāk kalpojis par altārglezņas pamatni.

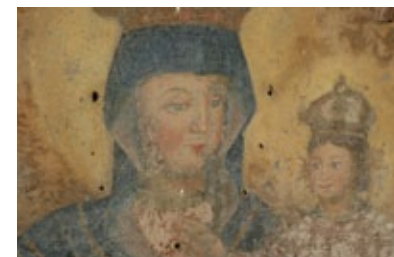
Izvērtējot pārgleznojuma kultūrvēsturisko un sakrālo vērtību, pieņemts lēmums vienā pusē saglabāt 19. gs. beigu kompozīciju – dievmāti ar bērnu. Oriģinālajam sižetam vairs nav aktīvas nozīmes dievlūdēju ikdienā, bet Dievmāte ar bērnu ir kļuvusi par baznīcas galvenā altāra svētbildi. Restaurācijas gaitā atfūrtis un nostiprināts arī Sv. Jura atveids audekla otrā pusē (18. gs. 2. puse). Trauslajam lina audeklam pieaudzētas malas, lai to varētu droši iestiprināt jaunā rāmi un skatīt sižetus abās pusēs.

CONSERVATION OF THE PAINTING "MADONNA WITH THE CHILD"

Address: Terehova, Zaļesje Municipality, Zilupe District
 Owner: Heart of Jesus Roman Catholic Church, Zilupe
 Conservation carried out by fine arts conservators Dmitrijs Laščetko and Zane Kēlere
 Financing: State Inspection for Heritage Protection
 Cultural Monument Research, Maintenance, Rescue and Restoration Programme
 Years: 2014-2016

The painting "Madonna with the Child" was covered in dirt and yellowed lacquer. The fragile layer of paint began to peel away from the priming, and there were several tears in the deformed canvas. The painting was nailed to the frontal frame and from the reversed side covered with thin wooden boards. Conservation research revealed that an older figural composition was hidden under the painting. On the back of the canvas was an image of St George that had been overpainted in grey. This indicates that the painting was once double-sided and may have been used in a portable altar, later serving as the canvas for an altar painting. After a thorough evaluation of the cultural, historical and sacral value of the painting, it was decided to preserve the image of Madonna with the Child. The original subject is no longer of active importance in the everyday lives of worshippers, but the Virgin Mary has become the main altarpiece of the church. During the conservation, the depiction of St George, which dates back to the latter half of the 18th century, was uncovered and consolidated. Edges were added to the fragile linen canvas so that it could safely be attached to a new frame that made it possible to view the painting once again from both sides.

Teksts/text: L. Lūse, attēli/photos: Z. Kēlere

IKONAS "JĀNIS KRISTĪTĀJS TUKSNEŠA ENĢELIS AR APUSTUĻIEM PĒTERI UN PĀVILU" RESTAURĀCIJA

Adrese: Daugavpils, Tautas iela 2

Īpašnieks: Daugavpils Svēto mocekļu Borisa un Gleba pareizticīgo draudze

Restaurācijas darbu veicēji: restauratore Līga Šļakota stājglezniecības restauratores-vecmeistares Gunitas Čakares vadībā

Finansējuma avoti: Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas Kultūras pieminekļu izpētes, glābšanas un restaurācijas programma, Valsts kultūrkapitāla fonds

Restaurācijas gads: 2013-2016

Ikonas dievnamā ir viens no galvenajiem pielūgsmes objektiem un gūst visnotaļ cieņpilnu attieksmi, tomēr savas eksistences laikā bieži vien tām nākas pārciest diezgan skarbus apstākļus, kas ietekmē to saglabātības stāvokli. Lai ikonas savam uzdevumam kalpotu pēc iespējas ilgāk, tām reizēm nākas pārdzīvot arī diletantisku labošanu un pielāgošanu dažādiem apstākļiem.

Ikona "Jānis Kristītājs Tuksneša enģelis ar apustuļiem Pēteri un Pāvilu" ir viens no šādas nežēlīgas mīlestības paraugiem. Ikonas restaurācijas veikta Latvijas Mākslas akadēmijas restaurācijas apakšnozares mācību procesa ietvaros. Tās laikā ikona tīrīta un dezinficēta, likvidēti pārgleznojumi, nostiprināts grunts un krāsu slānis, pietonēti zudumi un atjaunots zeltījums uz figūru nimbiem. Īpaša vērība tika piešķirta dēļu pamatnes salabošanai, likvidējot plaisu dēļu salaiduma vietā, izveidojot šķērskokus, vadoties pēc ikonas deformācijas, saglabājot fragmentu no oriģinālā šķērskoka, t.i., arī informāciju par oriģinālā šķērskoka profilu, kas ir nozīmīgi mākslas darbu atributēšanā.

CONSERVATION OF THE ICON "JOHN THE BAPTIST AND THE DESERT ANGEL WITH THE DISCIPLES PETER AND PAUL"

Address: Tautas Street 2, Daugavpils

Owner: Daugavpils Orthodox Church of the Holy Martyrs Boris and Gleb

Conservation carried out by conservator Līga Šļakota under the supervision of senior painting conservator Gunita Čakare

Financing: State Inspection for Heritage Protection Cultural Monument Research, Maintenance, Rescue and Restoration Programme, State Culture Capital Foundation

Years: 2013-2016

Icons are one of the main worship objects at any church, and they attract a very respectful attitude. During their existence, however, they often have to face fairly harsh circumstances that influence their preservation. In order for icons to serve their purpose as long as possible, they sometimes face dilettante repairs and adaptation to various circumstances. The icon "John the Baptist and the Desert Angel with the Disciples Peter and Paul" is one example of merciless love. The conservation was conducted at the Latvian Academy of Art as a part of an educational process. The icon was cleaned and disinfected, secondary levels of paint were removed, the priming and the paints were consolidated, lost areas were retouched, and the gilding on the nimbus figures was restored. Particular attention was focused on fixing the basic boards, eliminating gaps between the boards, installing cross-boards on the basis of the icon's deformation and making use of a fragment of the original cross-board. This included information about the profile of the cross-board, which was of importance in attributing the artwork.

Teksts / text: D. Čoldere, attēli / photos: G. Čakare

FERETRONA AR GLEZNĀM RESTAURĀCIJA

Adrese: Dagdas novads, Ezernieku pagasts, Ezernieki
 Īpašnieks: Bukmuižas Sv. Ludviķa Romas katoļu draudze
 Restaurācijas darbu veicēji: restauratores Līva Felsberga, Agnija Ozola, Agnese Vasiļevska; stājglezniecības restauratores-vecmeistares Gunitas Čakares vadībā, mēbeļu un koka izstrādājumu restaurators Aigars Pilenieks
 Informācija par finansējumu: Valsts kultūrkapitāla fonds, Latvijas Mākslas akadēmijas Restaurācijas katedra
 Restaurācijas gads: 2014-2016

Feretrons jeb pārnēsājamais procesiju altāris sastāv no dekoratīvi ierāmētām, abpusēji skatāmām svētbildēm, kas stiprinātas pie neliela galdiņa. Procesiju laikā feretronu ar kāršu palīdzību uzceļ plecos un nes aizlūguma gājienā. Bukmuižas katoļu baznīcas feretrons ir datēts ar 19. gs. vidu, tā vienā pusē attēlota Jaunava Marija ar bērnu, bet otrā – vissvētākā Jēzus sirds.

Amatnieciski darinātajam feretrona kokgriezuma ietvaram laika gaitā daļa dekoratīvo elementu bija atlīmējušies un zuduši, bet vēlāku pārkrāsojumu rezultātā vairs nebija redzams izteiksmīgā āderējuma kontrasts ar bronzētajām detaļām. Feretrons attīrīts no pārkrāsojumiem, retušēts, lakots un pulēts, dekoram rekonstruētas trūkstošās detaļas un uzklāts jauns bronzējums.

Gleznas attīrītas no netīrumu, lakas un vēlāku pārgleznojumu slāņiem, nostiprināta grunts, izlīdzinātas krakelūras, aizdarīti audekla plīsumi un zudumi. Pēc vispārējas dublēšanas gleznas uzvilktas uz apakšrāmjiem, zudumu vietās ieklāta restaurācijas grunts un laka, un veikta tonēšana.

CONSERVATION OF A PAINTED PORTABLE ALTAR

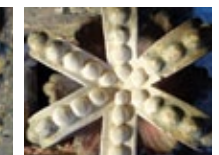
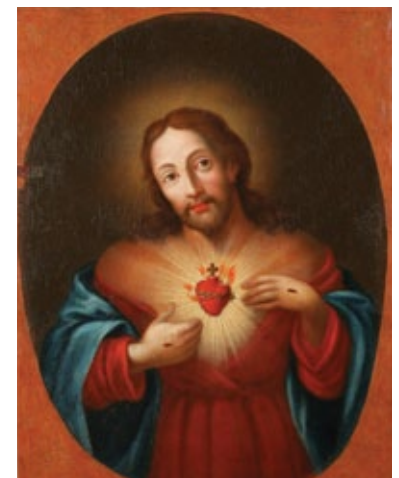
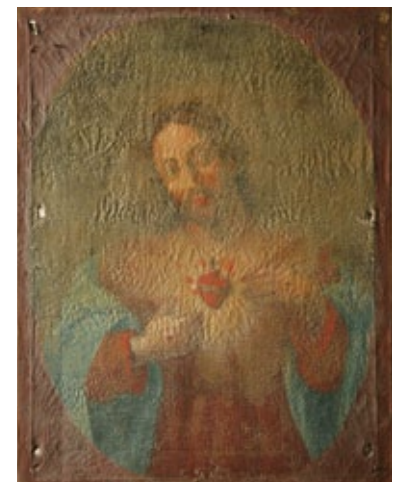
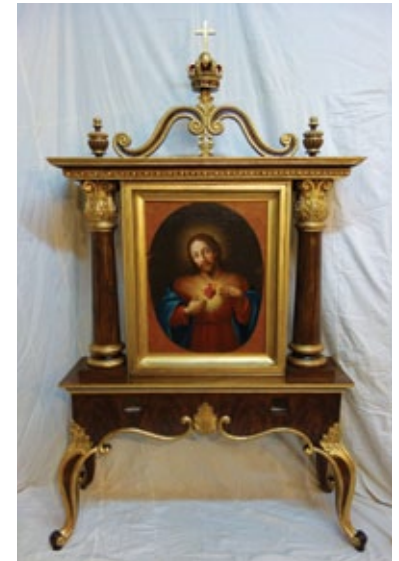
Address: Ezernieki, Ezernieki Municipality, Dagda District
 Owner: St Ludwig Roman Catholic Church of Bukmuiža
 Conservation carried out by: Līva Felsberga, Agnija Ozola, Agnese Vasiļevska under the supervision of master fine arts conservator Gunita Čakare and furniture and wooden object conservator Aigars Pilenieks
 Financing: State Culture Capital Foundation, Art Academy of Latvia
 Department of Restoration
 Years: 2014-2016

The portable procession altar consists of two-sided religious images in decorative framing that is attached to a little table. Poles are used during prayer processions to carry the altar on people's shoulders. The altar at the Bukmuiža church is dated to the mid-19th century, showing the Virgin Mary and Child on one side and the Sacred Heart of Jesus on the other.

Some of the decorative elements of the crafted altar had disappeared, and later paint layers made it impossible to see the expressive contrast between the painted wood texture and the bronze details. First the overpainting was removed from the altar construction, then the original paint layer was retouched, lacquered and polished, and the missing details of the décor were reconstructed and completed with a new layer of bronze.

The painted images were cleaned to get rid of dirt, lacquer and an overpainting, the priming was consolidated, flaking of paint layer evened out, the tears of canvas were bonded and losses replaced. After the lining of canvas, the paintings were stretched on frames, painting losses were filled in with restoration priming and retouch lacquer, and then the final retouch was done.

Teksts/ text: L. Lūse, attēli/ photos: L. Jansone, A. Pilenieks, L. Visendorfa

TILŽAS KATOĻU BAZNĪCAS TRĪS LOGU RESTAURĀCIJA

Adrese: Balvu novads, Tilžas pagasts, Tilža
 Īpašnieks: Tilžas Svētā Jāzepa Romas katoļu draudze
 Restaurācijas projekta autors, restaurācijas darbu izpildītājs:
 SIA "TUTOR", darbu vadītājs Vilnis Gavars
 Informācija par finansējumu: Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības
 inspekcijas Kultūras pieminekļu izpētes, glābšanas un restaurācijas
 programma
 Restaurācijas gads: 2015-2016

Gadu pēc draudzes nodibināšanas 1921. gadā Rēzeknes ceļu un būvju tehniķim, vēlākajam arhitektam P.(F.) Pavlovam pasūtīja Tilžas Sv. Jāzepa Romas katoļu baznīcas projektu. Ēkas būvniecību pabeidza 1922. gadā, un baznīcu iesvētīja 1925. gada 20. jūnijā. Tilžas katoļu baznīca ir divtorņu koka garenbūve ar trīsjomu plānojumu. Salīdzinoši askētisko ēku vizuāli atdzīvina daudzveidīgo logu formas ar dekoratīvajiem spraišļojumiem. Baznīcas draudzes zālei ir sīkrūšu dalījuma dvīņu kompozīcijas logi ar pusaploces pārsedzēm un vainagojošu apaļa loga daļu, kam četrlapu zieda spraišļojums. Trīs draudzes zāles Ziemeļu puses logu restaurācija pabeigta pagājušajā gadā. Logi attīrīti no eļļas krāsas, vērtņēm un aplodām demontēti trupes bojājumi un protezētas zudušās detaļas. Logi pārstikloti krīta-lineļlas ķītejumā un nokrāsoti ar eļļas-ūdens bāzes sedzošu krāsu. Pie restaurētajām aplodām piestiprinātas vēsturiskās skārda palodzes. Restaurācijā ievērots minimālās iejaukšanās princips: ar tradicionālās amatniecības metodēm labojot tikai bojātās daļas, lai maksimāli saglabātu oriģinālo kultūras pieminekļa substanci.

RESTORATION OF THREE WINDOWS AT THE TILŽA CATHOLIC CHURCH

Address: Tilža, Tilža Municipality, Balvi District
 Owner: St Joseph Roman Catholic Church in Tilža
 Executed by: SIA TUTOR, supervised by Vilnis Gavars
 Financing: State Inspection for Heritage Protection
 Cultural Monument Research, Maintenance, Rescue and Restoration
 Programme
 Years: 2015-2016

After the establishment of the congregation, a road and construction technician called P.(F.) Pavlov who lived in Rēzekne was commissioned to design the Tilža St Joseph Roman Catholic Church. The construction was completed in 1922, and the church was consecrated on June 20, 1925. The wooden church is built on an elongated layout that is divided in three naves. It has twin towers in at the west front. The comparatively ascetic building is visually enlivened by many different forms of windows with decorative designs.

The central part of the church has twin composition semi-circular tracery windows that are crowned with a circular window featuring a four-leaf clover. Conservation of three windows on the northern side of the church was completed last year. Window frames were cleaned from several oil paint layers and the damaged wooden parts were cut off to be replaced by new wooden inlays. The glass of the windows was refitted with chalk and linseed oil putty and then painted with a water-based oil paint. Historical sheet-metal windowsills were added to the restored windows.

In conservation the ideology of minimal intervention was applied, using traditional craftsmanship methods to only fix damaged parts and preserve the original substance of the cultural monument to a highest degree.

RĪGA

JĀNA AKURATERA MUZEJA RESTAURĀCIJA

Adrese: Rīga, Ojāra Vācieša iela 6a

Īpašnieks: VAS "Valsts nekustamie īpašumi", lietotājs "Memoriālo muzeju apvienība"

Arhitekts Ināra Caunīte, SIA "Arhitektes Ināras Caunītes birojs", autoruzraudzība Lāsma Rengarte, būvuzņēmējs SIA "Modus būve", restaurācijas darbu vadītāji Ainārs Butkus un Ingus Zirnītis, restaurācijas konsultants Dainis Bruģis. Interjera priekšmetu restaurācija SIA "Intarsija". Projekta partneris Lillehammeres muzeju apvienības Speciālie muzeji

Finansējuma avoti: Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instruments, valsts budžeta līdzekļi, Valsts kultūrkapitāla fonds

Restaurācijas gads: 2015-2016

Koka savrupmāja Torņakalnā dzejnieka Jāņa Akuratera ģimene pēc arhitekta Vernera Vitanda projekta uzcēla 1933. gadā. Kopš 1991. gada šeit ir Jāņa Akuratera muzejs. Pagalms, ēka un tās iekšstelpu apdare kopš uzcelšanas saglabājušās bez būtiskiem pārveidojumiem.

Restaurācijas laikā saglabāts oriģinālais ēkas fasādes apšuvums. Nolūkā pasargāt no vides iedarbības, to izlemts krāsot ar linellās krāsu, tonus izvēloties, balstoties uz ķīmiskajās analizēs konstatēto. Plašas diskusijas bijušas par jumta ieseguma izvēli, jo vēsturiskajā projektā sākotnēji paredzēts skārds. Rūpīgi restaurēti visi oriģinālie būvgaldniecības izstrādājumi, sienu paneļi, griestu apdare, dēļu grīdas un parkets, iebūvētās mēbeles. Pārmūrētas visas krāsnis. Restaurācijas laikā regulāri rīkotas darbu plānošanas sanāksmes.

Interjers un muzeja ekspozīcija papildināti, desmit gadu laikā, iegūstot finansējumu Valsts kultūrkapitāla fonda projektu ietvaros.

Dzejnieka mājā pilnībā saglabāta pagājušā gadsimta inteliģences bohēmas aura, kur lielākie nopelni ir muzeja personāla mīlestībai pret savu darbu un cieņai pret dzejnieka piemiņu.

RESTORATION OF THE JĀNIS AKURATERS MUSEUM

Address: Ojāra Vācieša Street 6A, Rīga

Owner: State Real Estate Agency, user: Association of Memorial Museums

Works carried out by: Architect Ināra Caunīte, SIA Architect Ināra Caunīte Office, supervisor Lāsma Rengarte, builder SIA Modus Būve, conservation directors Ainārs Butkus and Ingus Zemītis, conservation consultant Dainis Bruģis, interior object restorer SIA Intarsija, project partner Lillehammer Museum Association special museums

Financing: European Economic Area financial instrument, national budget, State Culture Capital Foundation

Years: 2015-2016

The wooden building in the Torņakalns neighbourhood was built in 1933 after a design by the architect Verners Vitands. It was the home of the poet Jānis Akuraters and his family. The memorial museum was opened in the building in 1991, and the land, building and interior design have not been changed much since the building was first erected. During conservation the original cladding of the building's façade was preserved. In order to protect it from damaging effects of climate the building was painted with flax oil paint. The colours were chosen on the basis of chemical analysis. There was much debate about the roofing material, because the initial design intended tin-sheets. All of the original carpentry elements, wall panels, ceiling upholstery, floor boards and parquet, as well as installed furniture and stoves were carefully restored. There were regular planning meetings during the process of restoration.

The interior and the museum were supplemented with financing from State Culture Capital Foundation-financed projects over the course of ten years. The house fully relates to the bohemian nature of members of the intelligentsia in the 20th century. Museum staff deserves much praise because of their love of their work and their respect toward the memory of the poet.

ADMINISTRATĪVĀS ĒKAS RESTAURĀCIJA UN PĀRBŪVE RĪGĀ, JĒKABA IELĀ

Adrese: Rīga, Jēkaba iela 6/8

Īpašnieks: Latvijas Republikas Saeima

Projekta autors SIA "ARHIS ARHITEKTI", restaurācijas sadaļa arhitekte Daiga Lēvalde, galvenais būvdarbu veicējs SIA "Velve", darbu vadītājs Ainārs Leitēns, projekta vadītājs Ingus Baumanis, restaurācijas darbu veicējs "RE RE Meistari", restaurācijas būvdarbu vadība Valdis Grinpuķals, restaurācijas būvdarbu būvuzraudzība Valda Bērze
 Finansējuma avoti: Valsts budžeta līdzekļi
 Restaurācijas gads: 2014-2016

Eklektisma stila mūra ēka celta 1907. gadā pēc Hermaņa Zeiberliha projekta kā tirdzniecības banka. 1929. gadā pēc Gvido Berči projekta ēkai uzbūvēts trešais stāvs, iebūvēts lifts un dzīvoklis bankas īpašniekam. Līdz 2012. gadam ēka izmantota Latvijas Nacionālās bibliotēkas vajadzībām (Letonikas un Baltijas centrs ar Reto grāmatu un rokrakstu daļu). Tā atrodas UNESCO Pasaules kultūras un dabas mantojuma vietā "Rīgas vēsturiskajā centrā" un ir novērtēta kā kultūrvēsturiski ļoti vērtīga ēka.

Ēka atjaunota Latvijas Republikas Saeimas vajadzībām, labā kvalitātē restaurētas fasādes, interjeru daļa galvenajās vēsturiskās ēkas telpās – centrālās kāpnēs, lifts, parketa un flīžu grīdu segumi, sienu koka panelējums, vitražas, seifi. Vēsturiskā ēka papildināta ar pilsētvidē iederīgu jaunu apjomu mūsdienu arhitektūras formu valodā un rūpīgi pārdomātām detaļām. Visā ēkā arhitektūras papildinājumi izpildīti augstā dizaina kvalitātē, kas veido labu saskaņu starp vēsturisko substanci un kļūst par pievienotu vērtību ēkas arhitektūrai.

RESTORATION AND RECONSTRUCTION OF ADMINISTRATIVE BUILDING AT JEKABA STREET IN RĪGA

Address: Jēkaba Street 6/8, Rīga

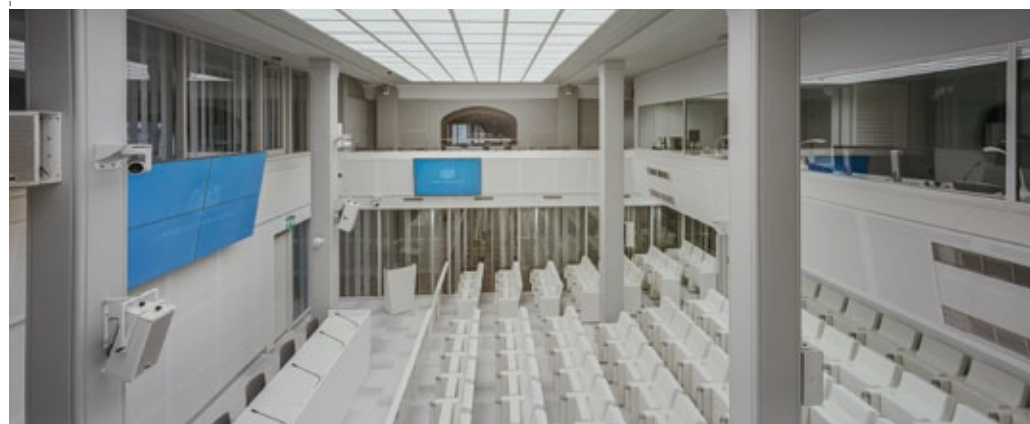
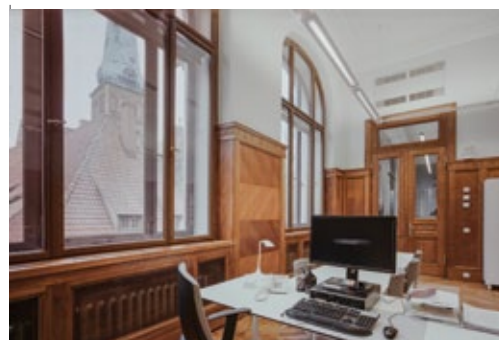
Owner: Saeima (Parliament) of the Republic of Latvia

Designer: SIA ARHIS ARHITEKTI, restoration by architect Daiga Lēvalde, main construction work done by SIA Velve, led by Ainārs Leitēns and project director Ingus Baumanis, restoration by Valdis Grinpuķals, and oversight of restoration work by Valda Bērze

Financing: national budget

Years: 2014-2016

The building has the style of Eclecticism, and it was built in 1907 after a design by Hermann Sieberlich as a trade bank. In 1929, Guido Bertschy designed a third floor for the building. A lift was installed, as was a flat for the owner of the bank. Until 2012, the building was used by the Latvian National Library, which placed its Lettonica and Baltic Centre and the Rare Book and Manuscript Division there. The building is in the historical centre of Rīga, which is part of the UNESCO World Cultural and Natural Heritage project. It is of great value in cultural and historical terms. The building was renovated for the Latvian Saeima. The quality of the façades was restored very well, and the interior of the historical building included renovation of the central stairwell, the lift, parquet and tile flooring, wall panelling, stained glass windows and safes. The historical building was supplemented with modern architectural forms and carefully considered details that fit into the urban environment. All of the architectural supplements were installed at a high level of quality in terms of their design, thus ensuring good harmony with the historical substance and adding value to the architecture of the building.

DZĪVOJAMO ĒKU RESTAURĀCIJA UN PĀRBŪVE RĪGĀ, MIESNIEKU IELĀ

Adrese: Rīga, Miesnieku iela 13, 15, 17

Īpašnieks: SIA "Luxury Living Latvia"

Arhitektoniski mākslinieciskā izpēte SIA "Arhitektoniskās izpētes grupa", arhitekts Andris Kronbergs, SIA "ARHIS ARHITEKTI", būvuzņēmējs SIA "RCBS", darbu vadītāja Nadežda Vasiļevska

Finansējuma avoti: pašfinansējums

Restaurācijas gads: 2014-2017

Noliktavas Miesnieku ielā 13, 15, 17 būvniecības laiks datējams, sākot no 14. gs beigām līdz par 18. gs 2. ceturksnim. Restaurācijas un pārbūves gaitā vēsturiskās noliktavu ēkas ieguvušas jaunu izmantošanas veidu – dzīvojamo funkciju ar komercplatībām. Ilgstoši pamestības stāvoklī atstātās, Vecrīgas tēlam ļoti nozīmīgās ēkas bija avārijas stāvoklī un laika gaitā zaudējušas oriģinālās substances nozīmīgu daļu. Arhitektūras risinājums bija kompromisu meklējumi starp vēsturisko vērtību skrupulozu saglabāšanu, ēku izmantošanas lietderību, ekonomisko izdevīgumu un radītās vides estētisko kvalitāti. Pēc iedziļināšanās konkrētajā situācijā, plašām diskusijām, konsultācijām, projekta autori ir radījuši veiksmīgu konceptu vēsturisko noliktavu ēku jaunai dzīvei. Kvalitatīvas restaurācijas rezultātā saglabāta objektu nozīmīgākā oriģinālā substance – fasādes, ar dažādu laiku uzslāņojumiem, vēsturisko mūru fragmenti, akmens apdare, konstrukcijas, detaļas, oriģinālais kravu pacelšanas rats. Lietotie materiāli un restaurācijas metodes dod attaisnojumu aktīvas mūsdienu arhitektūras klātbūtnē. Veiksmīgs plānojums, jauno materiālu lietojums, kvalitatīvs detaļu dizains, ēku kompleksa kopējā noskaņa un vietas jaunais tēls radījis piemēru mūsdienu arhitektūras lomai kultūras mantojuma saglabāšanā.

RESTORATION AND RECONSTRUCTION OF LIVING HOUSES AT MIESNIEKU STREET IN RĪGA

Address: Miesnieku Street 13,15,17, Rīga

Owner: SIA "Luxury Living Latvia"

Architectural and artistic investigation: SIA "Arhitektoniskās izpētes grupa", architect: Andris Kronbergs, SIA "ARHIS ARHITEKTI", construction company: SIA "RCBS", manager of work: Nadežda Vasiļevska

Financing: self-financing

Years: 2014-2017

The warehouse buildings at 13, 15 and 17 Miesnieku Street are dated to late 14th century and up to second quarter of the 18th century. During the course of restoration and reconstruction the historic warehouse buildings have assumed a new role – residential function with commercial areas. The long-abandoned buildings that were very important for the image of the Old Town were in extremely poor condition and had lost a major part of their original substance. The architectural solution involved a search for compromise between meticulous preservation, usefulness of the buildings, economic profit and aesthetic quality of the created environment. After in-depth research of the specific situation, extensive discussions and consultations, the authors of the design have created a successful concept for a new life of the historic warehouse buildings. This high-quality restoration has resulted in preservation of the most-important original substance of the site – the building façades, with additions of various periods, fragments of original masonry walls, stone finish, structures, details, original goods lifting wheel. The materials and restoration methods used justify the active presence of contemporary architecture. Successful planning, use of new materials, high-quality design of details, overall mood of the building complex and the new image of the site has created an example of the role of contemporary architecture in preservation of heritage.

RAIŅA UN ASPAZIJAS VASARNĪCAS JŪRMALĀ PĀRBŪVE UN RESTAURĀCIJA

Adrese: Jūrmala, Jāņa Pliekšāna iela 5/7

Īpašnieks: Finanšu ministrija, valdītājs VAS „Valsts nekustamie īpašumi”, lietotājs Memoriālo muzeju apvienība

Restaurācijas projekta autors: arhitekte Ināra Caunīte, SIA “Arhitektes Ināras Caunītes birojs”, Lāsma Rengarte; darbuveicējs: pilnsabiedrība “BBA un AE”, darbu vadītājs Egils Elksnis. Projekta partneris – Lillehammeres muzeju apvienība (Norvēģija)

Finansējuma avoti: Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instruments, valsts budžeta līdzekļi

Restaurācijas gads: 2014 -2016

Dzejnieka Raiņa muzejs iekārtots 1955. gadā trīs 20. gadsimta sākumā būvētu vasarnīcu apvienotā ēku kompleksā. Nemot vērā, ka vasarnīcas 1966. gadā tika kompleksi pārbūvētas un pielāgotas muzeja vajadzībām ar laikmetam atbilstošu attieksmi un stilistiku, restaurācijas projekta izstrāde kļuva par izaicinājumu pasūtītājam, projekta autoriem un Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijai. Izvērtās profesionāla diskusija par to, cik daudz saglabājami muzeja ēku kompleksa modernisma laika uzslāņojumi. Pēc konstrukciju atsegšanas izrādījās, ka ēku tehniskais stāvoklis bija sliktāks nekā sākotnēji prognozēts. Muzeja atjaunošanā tika izvēlēta kompleksa pieeja – ēku restaurācija, pārbūve un jauna ekspozīcijas koncepta realizācija. Pēc samērā sarežģīta projekta realizācijas un attiecību procesa, iegūts ļoti labs rezultāts – kvalitatīva vēsturiski vērtīgu ēku restaurācija, ievērojot autentiskuma pamatprincipus un izcila noskaņa, kuru palīdz veidot veiksmīga, netradicionāla ekspozīcija ar kvalitatīvu dizaina pieskārienu.

RECONSTRUCTION AND RESTORATION OF RAINIS AND ASPAZIJA SUMMER COTTAGE IN JŪRMALA

Address: Jāņa Pliekšāna Street 7, Jūrmala

Owner: Finance Ministry of the Republic of Latvia, manager State Real Estate company, user Association of Memorial Museums

Restoration: Architect Ināra Caunīte, SIA Architect Ināra Caunīte Office, Lāsma Rengarte, builder BBA un AE, restoration director Egils Elksnis, project partner Lillehammer Museum Association (Norway)

Financing: European Economic Area financial instrument, national budget

Years: 2014-2016

The museum of poet Rainis was created in 1955 in combined a complex of three summer cottages built at the start of the 20th century. Taking into consideration that the cottages underwent complex reconstruction in 1966 and were adjusted to museum needs with contemporary attitude and stylistics, development of the restoration project became a challenge for the client, authors of the design and the State Inspection for Heritage Protection. There was a professional discussion about how many later modernism layers and additions should be retained. After uncovering the structures it became evident that the technical condition of the buildings was worse than anticipated. A complex approach was chosen for renovation of the museum – restoration and reconstruction of buildings, and implementation of a new exhibition concept. After a relatively complex process of project implementation, a very good result has been achieved – high-quality restoration of historically valuable buildings, by observing the key principles of authenticity, and a great atmosphere which is enhanced by a successful, unorthodox exhibition with a touch of high-quality design.

RAIŅA UN ASPAZIJAS MĀJAS RĪGĀ PĀRBŪVE UN RESTAURĀCIJA

Adrese: Rīgā, Baznīcas ielā 30

Īpašnieks: VAS "Valsts nekustamie īpašumi", valdītājs Memoriālo muzeju apvienība

Restaurācijas projekta autors arhitekts Ēriks Cērpiņš, SIA "Nams 3", darbu izpildītājs SIA "Modus būve", darbu vadītājs Ainārs Butkus
Finansējuma avoti: Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instruments, valsts budžeta līdzekļi

Restaurācijas gads: 2015-2016

Raiņa un Aspazijas dzīves vieta, atjaunota kā abu dzejnieku – memoriālais dzīvoklis ar autentiskām mēbelēm un citām piemiņas lietām, vienlaikus rekonstruējot 20. gadsimta 1. ceturkšņa dzīvojamo vidi Rīgas centrā. Pārbūves gaitā saglabāts apjoms, kas papildināts ar divstāvu piebūvi pacēlāja un lifta vajadzībām, uzlabojot muzeja pieejamību. Respektēts ielas mājas plānojums, kura 2. stāvā atrodas dzejnieku dzīves telpas, pārējos līmeņus izmantojot moderna muzeja vajadzībām.

Iekšējās saglabātas oriģinālās apdares detaļas, tai skaitā kāpnes, krāsnis, griestu apdare, kā arī restaurācijas gaitā atsegtie polihromās apdares fragmenti. Tapetes dzejnieku dzīvoklī rekonstruētas, izmantojot pieejamo fotomateriālu.

Restaurētas un pārbūvētas ēku fasāžu apdares iespēju robežās izmantojot autentiskos apšuvuma dēļus, saskaņā ar izpētes datiem rekonstruētas logu aillas, rāmji, slēgi un krāsotas fasādes. Pagalma ēkai saglabāts apjoms un daļēji oriģinālās konstrukcijas, plānojuma izmaiņas pielāgotas pasākumu zāles vajadzībām. Ēkām siltināti pamati, nomainīts jumta segums. Teritorija labiekārtota, to norobežo žogs gar zemes gabala robežu.

RECONSTRUCTION AND RESTORATION OF THE HOME OF RAINIS AND ASPAZIJA IN RIGA

Address: Baznīcas Street 30, Rīga

Owner: State Real Estate company, manager: Association of Memorial Museums

Restoration planned by architect Ēriks Cērpiņš, SIA Nams 3, work carried out by SIA Modus būve, led by Ainārs Butkus

Financing: European Economic Area financial instrument, national budget

Years: 2015-2016

The former home of the great poets Rainis and Aspazija has been restored as a memorial flat with authentic furniture and other elements, thus reconstructing a living environment in the centre of Rīga that was established during the first quarter of the 20th century. The size of flat was preserved, but a two-story annex was added to install a lift to improve accessibility to the museum. The layout of the house was preserved. The poets lived on the 1st floor, which has been restored, while other floors are used for the needs of a modern museum. Original elements such as stairs, stoves, ceilings and fragments of polychrome design that were uncovered during the process were all preserved. Wallpaper in the flat was reconstructed on the basis of available photographs. The façade of the building was restored and rebuilt, using the authentic wooden cladding as much as was possible to preserve. Window apertures, frames and shutters were reconstructed in accordance with research data, as were the painted façades. The second building in the yard was preserved with partly original structures, changing the outlay to adapt it to the needs of a hall for various events. The foundations of the buildings were insulated, and their rooves were replaced. The territory is surrounded by a fence.

“OSTAS NOLIKTAVAS” RESTAURĀCIJA

Adrese: Rīga, Brīvības gatve 440

Īpašnieks: Latvijas Etnogrāfiskais Brīvdabas muzejs

Arhitekts un autoruzraugs Kristīne Veinberga, restaurācijas darbi SIA “Warss+”, pamatu restaurācija SIA “Mācību būvniecības un restaurācijas firma “Dziedrs””, sienu atsāļošana, durvju, logu restaurācija – Latvijas Etnogrāfiskā brīvdabas muzeja restauratori, darbu vadītājs Ivars Markovskis, darbu uzraudzība Aivars Zaharovs
 Finansējuma avoti: Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instruments, valsts budžeta līdzekļi
 Restaurācijas gads: 2016

Ostas noliktava celta 1697. gadā Liepājas vecās ostas kanāla malā, Latvijas Etnogrāfiskajā brīvdabas muzejā uzstādīta 1940. gadā. Ostas noliktavas atjaunošanas process sākotnēji draudēja nonākt strupceļā atšķirīgās būvniecības procesa normatīvo aktu izpratnes dēļ. Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas sniedzot palīdzību muzejam, izdevās iegūt savstarpēju sapratni un nokavēto atgūt. Restaurēts Ostas noliktavas cokola plēsto laukakmeņu mūrējums, veikta gulbūves apakšējā vainaga protezēšana, baļķu spraugu aizdarināšana ar koka darvā mērcētām pakulām, fasāžu attīrīšana un piesūcināšana ar darvu, pildrežģa restaurācija. Rūpīgi izpildīta koka konstrukciju atsāļošana, trupējušo daļu protezēšana, jumta seguma atjaunošana, interjeru restaurācija maksimāli saglabājot oriģinālo substanci un ievērojot autentiskuma principus. Iesaistīto speciālistu atbildīga un profesionāla darba rezultātā ir iegūta kvalitatīvi restaurēta, eksponējama un krātuvei lietojama unikāla muzeja ēka, kā arī zināšanas un pieredze muzeja ēku – eksponātu restaurācijas dokumentācijas nozīmei un atjaunošanas procesa secīgai virzībai.

RESTORATION OF PORT WAREHOUSE

Address: Brīvības gatve 440, Rīga

Owner: Ethnographic Open-Air Museum of Latvia

Architect and architectural supervisor: Kristīne Veinberga, restoration work: SIA “Warss+”, restoration of foundation: SIA “Mācību būvniecības un restaurācijas firma “Dziedrs””, desalting of walls, restoration of doors and windows – restorers of the Ethnographic Open-Air Museum of Latvia, manager of work: Ivars Markovskis, supervisor of work: Aivars Zaharovs

Financing: European Economic Area financial instrument, national budget

Year: 2016

The port warehouse was built in 1697 near the old port canal of Liepāja, and moved to the Ethnographic Open-Air Museum of Latvia in 1940. The process of renovation of the warehouse initially risked to end in a deadlock due to differences in understandings of legal acts governing construction. The State Inspection for Heritage Protection provided assistance to the museum and together it was possible to achieve mutual understanding. Restoration included the split stone masonry of the plinth, replacement of damaged parts of the bottom row of logs, filling of spaces between logs with tow soaked in wood tar, cleaning of façades and soaking with tar, restoration of the fachwerk. Wooden structures were carefully desalted, rotten parts were replaced, roofing was renovated, interiors were restored by preserving the original substance to the maximum possible extent and according to the principles of authenticity. Owing to the responsible and professional work of the involved experts, this unique museum building has been restored in high quality and can be exhibited and used for storage purposes. In addition, knowledge and experience has been acquired concerning the importance of documentation of restoration of museum buildings and successive renovation process.

DZĪVOJAMĀS MĀJAS PĀRBŪVE, JŪRMALĀ, DZINTARU PROSPEKTĀ

Adrese: Jūrmala, Dzintaru prospekts 41
Arhitektes Liene Griezīte, Aiga Rozentāle, SIA "Arhitektes Lienes Griezītes studija", darbi veikti saimnieciskā kārtā
Finansējuma avoti: pašfinansējums
Restaurācijas gads: 2012-2017

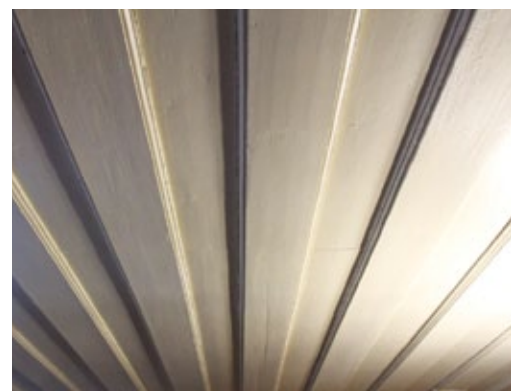
Vienstāvu koka dzīvojamā ēka – vasarnīca ar saimniecības ēku celta 19. gs. vidū. Pirms atjaunošanas tā bija viena no senākajām ēkām Dzintaru prospektā, ar saglabātu sākotnējo apjomu, oriģinālo fasāžu apdari, Jūrmalai raksturīgām skaistām arhitektūras detaļām, kas liecina par amatniecības prasmi, kā arī vēlāku laiku atsevišķiem samērā ierītiem, laikmetu raksturojošiem uzslāņojumiem.

Sādu, apjomos nelielu, ēku pastāvēšana Jūrmalā ir visapdraudētākā, jo ievērojami augstā zemes cena, jauno īpašnieku ambīcijas un finansiālās iespējas parasti cenšas vēsturiskās vērtības iznīcināt, to vietā vēloties radīt Jūrmalas estētiskai svešas, pompozas izrādīšanās ēkas. Ēkai Dzintaru prospektā 41 ir laimējies, tā ieguvusi labus saimniekus, ar augstu kultūrvēsturisko vērtību izpratni, praktiskās atjaunošanas prasmēm un gaumi. Vairāku gadu rūpīgā ēkas atjaunošanas procesā ir saglabāts ēkas pamatapjoms, konstrukciju, apdares, detaļu oriģinālā substance. Ēka ierīti paplašināta ar nelielu apjoma palielinājumu mūsdienīgās formās. Iegūts izcils nelielas vēsturiskas koka ēkas atjaunošanas piemērs, kas atbilst starptautiski apbētiem autentiskuma principiem, ar veiksmīgu izmantoto materiālu saderību, jūtamu mūsdienu dizaina un mākslas klātbūtni un fantastisku visu vērtību kopuma radīto noskaņu.

RESTORATION OF A BUILDING AT DZINTARU STREET IN JŪRMALA

Address: Dzintaru Street 41, Jūrmala
Architects Liene Griezīte and Aiga Rozentāle from SIA Architect Liene Griezīte study, work carried out by the owner
Financing: self-financing
Years: 2012-2017

The one-story summer home and its ancillary building were built in the mid-19th century. Before restoration it was one of the oldest homes on the street, with a preserved initial size, original façades and typically beautiful architectural details that speak to craftsmanship skills, as well as layers that were added later with a fairly sensitive approach toward the era when the building was erected. Such small buildings in Jūrmala are endangered, because land prices have soared and new owners have ambitions and financing to tear down historical buildings that are replaced with buildings that are alien and pompous in terms of the aesthetics of Jūrmala. The building at Dzintaru Prospect 41 was lucky to have good owners who have a high level of understanding of cultural and historical values. They also had skills at restoration and good taste. During the several years that it took to carefully renovate the building, the basic size, construction, finishing and original details were preserved. The building was sensitively expanded a little bit with modern forms. The result was an outstanding restoration of an historical wooden building that conforms to internationally tested principles of authenticity. The materials were successfully combined, and there is a sense of modern design and the presence of art and fantastic values in terms of the overall mood.

KAMĪNZĀLES RESTAURĀCIJA RĪGĀ, KRIŠJĀŅA VALDEMĀRA IELĀ

Adrese: Rīga, Krišjāņa Valdemāra iela 11a

Īpašnieks: VAS "Valsts nekustamie īpašumi", lietotājs Kultūras ministrija
 Restaurācijas projekta autors SIA "Arhitektoniskās izpētes grupa", darbu izpildītāji A/S "Būvuzņēmums Restaurators", darbu vadītājs Dāvis Priede, polihromijas izpēte un konservācija monumentāli dekoratīvās tēlniecības restauratore-speciālistes Ineses Ozoliņas vadībā, koka apdares restaurācija SIA "PROWOODS", kamīna apdares – SIA "Agni akmens apstrāde", vitrāžas – Sandra Utāne, gleznas – restauratore Ieva Liepa un Ieva Rozentāle, gobelēni – ādas un tekstila izstrādājumu restauratore-meistare Indra Saulesleja

Finansējuma avoti: valsts budžeta līdzekļi

Restaurācijas gads: 2015-2016

Bijušās Latvijas Republikas ārlietu un finanšu ministru rezidences Kamīna zāles restaurācijas uzdevums bija veikt apdares konservāciju un restaurāciju, stabilizējot to esošajā novecošanās stadijā, atbrīvojot virsmas un detaļas no nefirumu kārtas, demontēt pilnīgi sairusās un erodējušās apdares daļas, noņemt pārkrāsojumu no apdares dekoratīvajām daļām, lai pēc darbu pabeigšanas visas virsmas un detaļas būtu stabilas un funkcionāli izmantojamas.

Īpaši nozīmīgs ir, noņemot koka panelējumu, uz telpas sienām lielā platībā konstatētais dekoratīvi ornamentālais krāsojums no 20. gadsimta 20. gadiem, kas atbilst Jūlija Madernieka rokkrakstam. Visas atsegtās apdares paliekas tika konservētas, bet viens parauga laukums sagatavots ekponēšanai. Restaurēts arī darbu laikā atsegtais vairogu parkets un atjaunota ieeja telpā no centrālajām kāpnēm.

RESTORATION OF A FIREPLACE HALL AT KRIŠJĀŅA VALDEMĀRA STREET IN RIGA

Address: Krišjāņa Valdemāra Street 11A, Rīga

Owner: State Real Estate Agency, user: Ministry of Culture of the Republic of Latvia

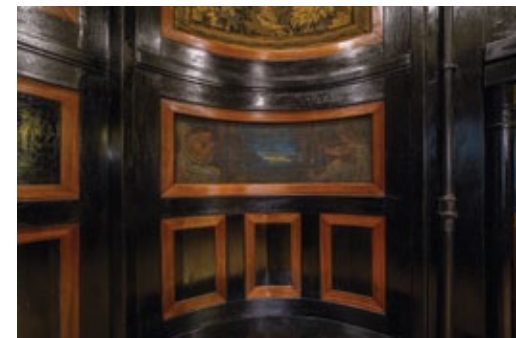
Conservation planned by SIA Arhitektoniskās izpētes grupa, and the work done by AS Būvuzņēmums Restaurators, headed up by Dāvis Priede. Decorative sculpture conservation specialist Inese Ozoliņa led a team for paint research, timber objects were conserved by SIA PROWOODS, the fireplace was conserved by SIA Agni akmens apstrāde, the stained glass windows were treated by Sandra Utāne, paintings were conserved by Ieva Liepa and Ieva Rozentāle, and tapestries were treated by the leather and textile master conservator Indra Saulesleja.

Financing: national budget

Years: 2015-2016

The building that used to be the home of Latvia's foreign minister and financial minister has a fireplace hall that required treatment so as to preserve and consolidate its elements into their present state of depreciation, clean surfaces, dismantle completely eroded parts and remove secondary layers of paint from the decorative finishing so that after the work was done, all of the surfaces and details would be stable and functional.

Of particular importance is the fact that when the conservators removed wooden wainscots from the walls of the room, they found a large area of decorative and ornamental painting from the 1920s which was in line with the style of the artist Jūlijs Madernieks. All of the uncovered parts were preserved, and one exemplary area was prepared for exhibition. The conservators also uncovered the shield-type parquet and restored the entrance into the room from the central stairwell.

RĪGAS VĒSTURES UN KUĢNIECĪBAS MUZEJA DIENVIDU GALA SIENAS ZELMIŅA, RIETUMU PAGALMA FASĀDES APDARES UN ASTROLĀBIJAS RESTAURĀCIJA

Adrese: Rīga, Palasta iela 4

Īpašnieks: Valsts īpašums, valdītājs VAS “Valsts nekustamie īpašumi”, lietotājs “Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs”

Restaurācijas projekts P/s “Pils projekts”, izpildītājs SIA “RERE

Meistari”, darbu vadītājs Valdis Grinpuķals

Finansējuma avoti: valsts budžeta līdzekļi

Restaurācijas gads: 2016

Pilsētas bibliotēka celta 1778. gadā arhitekta K. Hāberlanda vadībā. 1779. gada jūlijā Rīgas kašes kolēģija lēma, ka bibliotēkas dienvidu zelmīnim no dzelzs tiek izgatavota astrolābija ar diametru 3,5 pēdas, “ar ažuņu puslodes formas grozu” (diametrs 4 pēdas), “lieti metāla balsti”. Īstenotajā variantā “lieti balsti” nav realizēti – lodes grozs stiprināts uz profilēta postamenta. Oriģinālā astrolābija vaiņago bijušās bibliotēkas zelmīni līdz mūsdienām.

Sfēriskā astrolābija bija astronomijas instruments, sava laika zinību apgūšanas simbols.

Fasādei veikti remonta un restaurācijas darbi, krāsojuma atjaunošana. Sfēra demontēta restaurācijai darbnīcas apstākļos, kuru gaitā atjaunotas dzelzs konstrukcijas. “Pasaules lodes” centrā esošajam stienim jeb “rādītājam” izgatavots jauns bultas gals un “spārniņi”, atjaunots lodes zeltījums, veikta pamatnes svina profilu attīrīšana un šuvējuma pārlodēšana.

RESTORATION OF THE MUSEUM OF THE HISTORY OF RIGA AND NAVIGATION ASTROLABE, WESTERN COURTYARD FAÇADE, AND SOUTHERN END WALL PEDIMENT

Address: Palasta Street 4, Riga

Owner: Property of the State, possessor SJSC State Real Estate, user Museum of the History of Riga and Navigation

Restoration project P/s Pils projekts, work done by SIA RERE

Meistari, led by Valdis Grinpuķals

Financing: national budget

Year: 2016

The city library was built in 1778 under the direction of architect Christoph Haberland. In July 1779 the Riga Treasury Board decided that an iron astrolabe 3.5 feet in diameter with a “casing in the shape of an openwork hemisphere” (4 feet in diameter), and “cast metal supports” should be built for the library’s southern pediment. The “cast supports” were not realised in the actual execution – the spherical casing is affixed directly to the decorative pedestal. Today the original astrolabe still adorns the pediment of the former library.

The spherical astrolabe was an astronomical instrument, a symbol of the knowledge acquired in its era. Repair and restoration work was carried out on the façade and the colours were renewed. The sphere was dismantled for restoration in workshop conditions, during which time the iron structural elements were renewed. A new arrow head and “wings” were made for the central rod or “pointer” of the globe, the sphere’s gilding was renewed, the lead edging of the pedestal was cleaned, and its seams were resoldered.

Teksts / text: P. Blūms, izmantojot SIA “Arhitektoniskās izpētes grupa” materiālus / prepared using materials provided by SIA Arhitektoniskās izpētes grupa, attēli / photos: SIA Rele arhivs

RĪGAS CENTRĀLTIRGUS PIENA PAVILJONA DURVJU RESTAURĀCIJA

Adrese: Rīga, Centrāltirgus iela 3, k-1

Īpašnieks: AS "Rīgas Centrāltirgus"

Restaurācijas darbu programmas autori un izpildītāji: būvgaldniecības izstrādājumu restaurators Jānis Tolpežņikovs, restauratora palīgs Ieva Zilberte, SIA "Koka darbnīca"

Informācija par finansējumu: pašfinansējums

Restaurācijas gads: 2016

Rīgas Centrāltirgus paviljoni (1924-1930) ir viena no pilsētai raksturīgām vietzīmēm ar arhitektoniski izteiksmīgiem ēku apjomiem.

Tirgus paviljoni ir intensīvas noslodzes utilitāras būves, tāpēc tām gandrīz pilnībā zuduši sākotnējie būvgaldniecības elementi. Pendeļvirās iekārtās izejas durvis tiek lietotas visas dienas garumā. Tās stumj ar preču ratiņiem, spārda kājām un atdauza. Rezultātā Piena paviljonā ir saglabāties tikai viens nepilnīgs sākotnējo durvju komplekts, kas atrodas pret Prāgas ielu – galveno tirgus izeju nākot no Vecrīgas. Tām bija viena oriģinālā malēja sānu vērtnē, virsgaismas logs ar aizkrāsotiem stikliem un vēlāk ievietotas centrālās vērtnes ar ekspluatācijas laikā radušos nodilumu.

Strādājot pa vakariem un naktīm, kad tirgus bija slēgts, restauratori ar pietāti attiecās pret oriģinālajām detaļām. Tās tika saglabātas, attīrītas no pārkrāsojumiem, atbilstoši tām rekonstruētas zudušās detaļas, atjaunots krāsojums un piemeklēta furnitūra. Tāpat kā līdz šim durvis tiek intensīvi lietotas, un ikdienas ķņadā vien retais novērtē izcilo restauratoru veikumu.

RESTORATION OF THE DOORS OF THE MILK PAVILION OF THE CENTRAL MARKET IN RĪGA

Address: Centrāltirgus Street 3, Building 1, Rīga

Owner: Rīga Central Market

Executed by: Carpentry conservator Jānis Tolpežņikovs, assistant Ieva Zilberte, SIA Koka Darbnīca

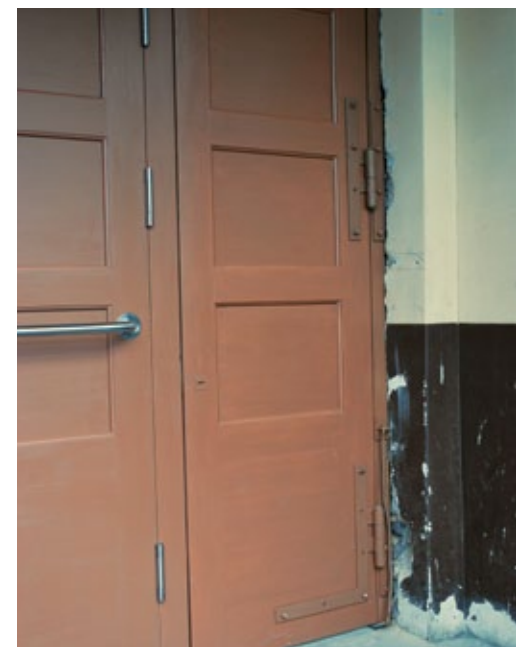
Financing: self-financing

Year: 2016

The pavilions of the Central Market in Rīga (1924-1930) are a landmark of the city with architecturally expressive buildings.

The pavilions are always very busy and utilitarian, and the original carpentry elements of the buildings have largely been lost. The entrance doors are used all day long, with workers pushing them open with carts, kicking them and causing damages. The result of this is that only one incomplete set of original doors was preserved at the pavilion – the ones that open up to Prāgas Street. That is the main entrance for people approaching the market from the side of Old Rīga. From the original set of the entrance only one side part and a window above with painted glass was preserved. The central doors were later addition, also worn out by frequent use.

Conservators worked at night, when the market was closed, demonstrating great piety toward the original details, which were preserved, cleaned, reconstructed to replace missing parts, painted anew and equipped with all of the necessary elements. The doors are still used intensively, but few people appreciate the outstanding work of the conservators as they rush into and out of the pavilion.

SKULPTŪRAS “MĀTE LATVIJA AR KRITUŠAJIEM DĒLIEM” MODEĻA DAĻAS – MĀTES FIGŪRAS RESTAURĀCIJA

Adrese: Rīga, Gaiziņa iela 3

Īpašnieks: RPA “Rīgas pieminekļu aģentūra”

Darbi veikti Rīgas celtniecības koledžas restaurācijas nodaļā. Darbu vadītājs Guntars Vagners, restauratore mācekle Aija Veisa, u.c. studenti, darbu uzraudzība Ivo Graudums

Finansējuma avoti: Valsts kultūrkapitāla fonds

Restaurācijas gads: 2015-2016

Skulpturālā grupa “Māte Latvija ar kritušajiem dēliem” ir modelis Rīgas Brāļu kapu ansambļa noslēdzošajai skulptūru grupai. Šis tēlniecības objekts, iespējams, vairāk nekā jebkurš cits no mums zināmajiem Kārļa Zāles darinātajiem pieminekļiem, glabā autora roku pieskārienus. Ģipša modelis proporcijā 1:3 veidots, lai no tā akmeņkaļi pārnestu tēlnieka veidojumu paliekošā materiālā. Modeļa saglabāšanās līdz mūsu dienām pēc sākotnējās funkcijas izpildes dara to unikālu.

Restaurācijas uzdevums bija veikt objekta konservāciju, saglabājot laika gaitā radušos virsmas eroziju. Pabeigtajā restaurācijas posmā nostiprināta un no virsmas netūrumiem atbrīvota Mātes Latvijas skulptūra. Vizuālais skulptūras koptēls panākts, daļēji aizpildot masas zudumus un retušējot virsmas. Lai skulptūru varētu eksponēt, izveidota trūkstošā ķermeņa daļa.

Restaurācija veikta mācību procesa ietvaros. Gan studentiem, gan mācību spēkiem tā bija lieliska iespēja pārbaudīt spēkus visai sarežģīta uzdevuma risināšanā. Savā ziņā tā bija sagatavošanās nākamajam – kritušo dēlu grupas konservācijas uzdevumam, kas būs ne mazāk komplikēts.

RESTORATION OF THE DEPICTION OF THE MOTHER IN THE SCULPTURE “MOTHER LATVIA AND HER FALLEN SONS”

Address: Gaiziņa Street 3, Rīga

Owner: Rīga Monuments Agency

Conservation carried out by the Restoration Department of the Riga Building College, led by Guntars Vagners, apprentice conservator Aija Veisa and other students supervised by Ivo Graudums

Financing: State Culture Capital Foundation

Years: 2015-2016

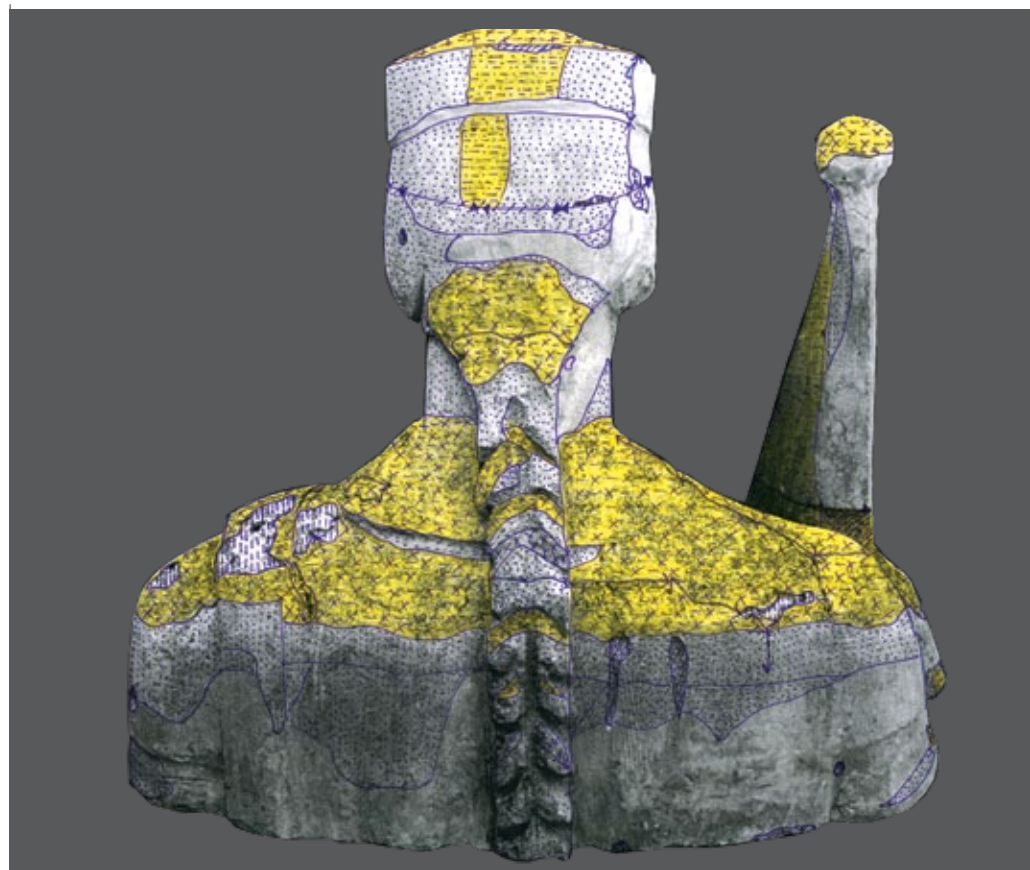
The sculptural group “Mother Latvia and her Fallen Sons” was a model for the concluding group of sculptures that are part of the ensemble of the Riga Cemetery of the Brethren. This sculpture, perhaps more than any other monuments created by Kārlis Zāle, reflects the touch of the sculptor. The gypsum model is at a proportion of 1:3, and the aim was to ensure that carvers could depict the shape in stone. The fact that the model has survived to this very day means that it is unique.

The aim for the conservators was to preserve the object with the erosion of its surface. The sculpture of Mother Latvia was consolidated and cleaned, and the overall visual appearance of the sculpture was achieved by partly filling in holes and retouching the surfaces. The lower body of the Mother figure was missing and was replaced so that the sculpture can be exhibited.

This was a learning process, and for students and faculty members it was an excellent opportunity to test their ability to handle a fairly complicated job. To some extent this meant preparation for the next job – conserving the group of fallen sons, which will be no less complicated.

Teksts/ text: D. Čoldere, attēli/ photos: M. Jekabsons, A. Veisa

VIDZEME

DZĒRBENES LUTERĀŅU BAZNĪCAS TORŅA ATJAUNOŠANA

Adrese: Vecpiebalgas novads, Dzērbenes pag., Dzērbene
 Īpašnieks: Dzērbenes evņģēliski luteriskā draudze
 Arhitektoniski mākslinieciskā izpēte SIA "Arhitektoniskās izpētes grupa", darbi Ojārs Kleinbergs
 Finansējuma avoti: Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas Kultūras pieminekļu izpētes, glābšanas un restaurācijas programma, pašfinansējums
 Restaurācijas gads: 2010-2016

Dzērbenes baznīca celta no 1839. līdz 1842. gadam. Projekta analogi meklējami Viduskrēvijas Pievolgas vācu kulta celtnēs. 1928. gadā pārbūvēta trupējusi torņa iekšpuse, veikts jumta remonts. Torņa augšējā daļa 19. gs. 3. ceturksnī veidota koka konstrukcijā.

Veiktie darbi: ar kaļķu javu labotas izdrupušās mūra daļas, tas noklāts ar hidroizolāciju – ruberoīdu bitumena mastikā. Protezētas bojātās koka konstrukcijas – statņu apakšējie gali, mūrlatas, siju un spāru gali, protezēti grīdas dēļi pie margām. Piestiprināti jauni dzegas dēļi. Koka konstrukcijas antiseptizētas, gruntētas ar lineļlas grunti, koka daļas krāsotas ar lineļlas krāsu. Pēc esošā parauga izgatavoti divi jauni slēgi un iztrūkstošie slēgu metālkalumi. Pēc esošā parauga izgatavoti iztrūkstošie galerijas margu reliņi. Izgatavoti noņemami saplākšņa vairogi margu aizsegšanai. Slēgi, vairogi krāsoti pelēki, reliņi – melni. Torņa galerijas stāva koka konstrukcijas fasādes mehāniski nofīrītas, protezētas, spraugas aizdrīvētas ar lineļlas ķites un pakulu maisījumu, konstrukcijas antiseptizētas, nogruntētas ar lineļlas grunti, krāsotas gaišā tonī. Torņa fasāžu mūra daļas nokrāsotas ar baltu silikāta krāsu.

RENOVATION OF THE DZĒRBENE LUTHERAN CHURCH TOWER

Address: Dzērbene, Vecpiebalga District, Dzērbene Municipality
 Owner: The Evangelical Lutheran Congregation of Dzērbene
 Architectural research done by SIA Arhitektoniskās izpētes grupa, work done by Ojārs Kleinbergs
 Financing: State Inspection for Heritage Protection
 Cultural Monument Research, Maintenance, Rescue and Restoration Programme
 Years: 2010-2016

The Dzerbene church was built during the years 1839-1842. Analog projects can be found in German cultic structures on the Volga in central Russia. In 1928 the crumbling inside of the tower was rebuilt and the roof was repaired. The top section of the tower is a wooden structure built in the third quarter of the 19th century.

Work done: the crumbling sections of the stone wall were repaired with lime mortar and coated with hydro-insulation – a rubberoid bitumen putty. The damaged wooden structural elements were replaced – the bottom ends of the frame, the wall-plates, the ends of the cross beams and rafters, and sections of floorboard near the bannister. New cornice boards were attached. The wooden parts were treated with an antiseptic and coated with a linseed oil base coat, then painted with a linseed oil-based paint. Two new window shutters were made according to the existing model, and the missing metal details were replaced. The missing portions of the railing in the gallery were reconstructed according to the existing model. Removable plywood skirting to cover the railing was made. The shutters and skirting were painted grey, the rails – black. The façade mechanisms of the wooden constructions of the gallery level were cleaned mechanically and repaired, any cracks were filled with a mixture of flax fibres and linseed oil putty, the wood was treated with an antiseptic, coated with a linseed oil base coat, and painted in a light shade. The stone parts of the tower façade were painted in a white silicate paint.

KAPA PIEMINEKĻA O. KALPAKAM VISAGALA KAPOS RESTAURĀCIJA

Adrese: Lubānas novads, Indrāņu pagasts, Visagals, Visagala kapi
 Īpašnieks: Lubānas novada pašvaldība
 Restaurācijasprogrammas autors restaurators-meistars Ivo Graudums, restaurācijas darbu izpildītāji SIA "Multi Heritage", restauratori Edgars Janočko, Mārtiņš Zemturis, Māra Redovica
 Finansējuma avoti: Aizsardzības ministrija, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas Kultūras pieminekļu izpētes, glābšanas un restaurācijas programma
 Restaurācijas gads: 2016

Pirmās Latvijas karaspēka vienības komandieris Oskars Kalpaks krita 1919. gada martā Kurzemē, kur sākotnēji apglabāts Liepājas Ziemeļu kapsētā. Septembrī mirstīgās atliekas svinīgā ceremonijā pārvestas uz dzimtas kapiem Visagalā, šim notikumam Edvards Virza velta dzejoli "Pulkveža atgriešanās", kas ar bronzas burtiem ierakstīts plāksnē virs pulkveža apbedījuma vietas.

Kalpaku ģimenes kapu vietu ietver zema granīta apmale, tās centrā pulkveža kaps ar granīta skulptūru – varoņtēlu, kas darināts pēc tēlnieka Kārļa Zāles meta.

Restaurācija jeb profesionāla apkope piemineklim notika pirmo reizi kopš tā atklāšanas 1927. gadā. Tās gaitā atfūrta granīta virsma, likvidētas granīta bloku deformācijas, atjaunotas šuves, pieveidoti masas zudumi atsevišķās vietās, restaurēta bronzas lente. Atjaunots arī šķembu ieklājums ap kopiņām un kāpnītes ansambļa ārpusē. Īpaši atzīmējams, ka elementi, ko bija nepieciešams aizstāt, izgatavoti no kvalitatīviem, atgūtiem materiāliem – granīta plāksnēm, kas reiz vedušas uz Brīvības pieminekli.

RESTORATION OF A MONUMENT TO OSKARS KALPAKS AT THE VISAGALS CEMETERY

Address: Visagals cemetery, Visagals, Indrāni Municipality, Lubāna District

Owner: Lubāna District

Conservation proposal by master conservator Ivo Graudums, works carried out by SIA Multi Heritage, conservators Edgars Janočko, Mārtiņš Zemturis and Māra Redovica

Financing: Ministry of Defence, State Inspection for Heritage Protection Cultural Monument Research, Maintenance, Rescue and Restoration Programme

Year: 2016

The first commander of a Latvian military unit, Oskars Kalpaks, fell in battle in March 1919 in Kurzeme, and he was initially buried at a Northern cemetery in Liepāja. In September of that year, his remains were ceremonially transferred to his family's cemetery in Visagals. The poet Edvards Virza dedicated the poem "Return of the Colonel" to this event, and the text is recorded in bronze in a plaque above the colonel's grave.

The gravesite is surrounded by a low granite fence, and at the centre the colonel's grave has a sculpture of the hero. It was designed by the sculptor Kārlis Zāle.

This was the first professional maintenance of the monument since its dedication in 1927. The granite surface was cleaned, deformations were eliminated, seams were renewed, holes were filled up, and the bronze band was restored. Conservators also renewed gravel around the gravesites and the steps that lead to the ensemble. It is particularly important to note that elements that had to be replaced were prepared with high-quality materials – granite plaques that at one time led to the Freedom Monument in Rīga.

Teksts/ text: D. Čoldere, attēli/ photos: M. Zemturis

GLEZNAS "KRISTUS AUGŠĀMCELŠANĀS" RESTAURĀCIJA SMILTENES LUTERĀNU BAZNĪCĀ

Adrese: Smiltenes novads, Smiltene, Baznīcas laukums 1
Īpašnieks: Smiltenes evaņģēliski luteriskā draudze
Restaurācijas izpildītāji: monumentālās glezniecības restauratore-
speciāliste Natālija Jātniece, stājglezniecības restauratore-vecmeistare
Irbe Grīnberga
Finansējuma avoti: Rietumu Bankas labdarības fonds, Valsts
kultūrkapitāla fonds
Restaurācijas gads: 2016

Smiltenes baznīcas altārglezna ir īpašs gadījums Latvijas mākslas vēsturē, jo valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā gleznai uzrādīti gan divi datējumi (1873, 1896), gan divu gleznotāju – Ernsta Frīdriha fon Lipharta un Jaņa Rozentāla – vārdi, kas nozīmē, ka aizsargājami ir abu mākslinieku otas pieskārieni. Restaurācija sniedza iespēju noskaidrot kāpēc Janis Rozentāls ķērās klāt pie samērā nesen radīta darba „uzlabošanas”.

Restaurācijas gaitā aizdarināti audekla plīsumi, izlīdzinātas deformācijas gar gleznas malām, nostiprināts gleznojuma grunts un krāsu slānis, piedublētas apmales un glezna uzvilka uz jauna ķīļrāmja. Grunts un krāsu slāņu zuduma vietās ieklāta jauna grunts un veikta retuša, lai mākslas darbs iegūtu vienotu vizuālo tēlu.

Veicot gleznas izpēti ultravioletajā gaismā, konstatēts, ka Janis Rozentāls pilnībā pārgleznojis visu gleznas virsmu, nemainot gleznas kompozīciju, neskartus atstājot tikai nelielus laukumus figūru sejās. Liekas, ka galvenais iemesls pārgleznošanai būs bijusi vēlme vienīgi „modernizēt” gleznu, piešķirot tās virsmai vibrējošāku, impresionistiskāku raksturu, jo arī konstatētie audekla plīsumi radušies periodā pēc pārgleznošanas.

CONSERVATION OF THE PAINTING “RESURRECTION OF CHRIST”

Address: Baznīcas Square 1, Smiltene, Smiltene District
Owner: Smiltene Evangelical Lutheran Church
Painting treated by monumental painting restoration specialist Natālija Jātniece and senior painting conservator Irbe Grīnberga
Financing: Rietumu Bank Charity fund, State Culture Capital Foundation
Year: 2016

The altarpiece at the Smiltene church represents a unique case in the art history of Latvia in that the painting, which is listed as cultural monument, has two dates (1873 and 1896) and two artists associated with it – Ernst Friedrich von Liphart and Janis Rozentāls. This means that the brushstrokes of both artists have to be preserved and restoration made it possible to find out why Rozentāls picked up his brushes to “improve” the painting, even though it had been painted quite recently. The restorers patched up tears in the canvas, smoothed out deformations along the edges of the artwork, consolidated the primer and paint, lined the edges and put the painting onto a new frame. Where the primer and paint were lost, the restorers laid new primer and retouched the painting so that it had a unified visual appearance.

Examination in ultraviolet light revealed that Rozentāls completely repainted the surface of the painting without changing its composition and leaving only a few areas of figures’ faces untouched. It seems that the main reason for this was artist wish to “modernise” the painting and give it a more vibrant and impressionistic nature. The tears in the canvas that were found by the restorers date to the period after Rozentāls did what he did.

Teksts / text: D. Čoldere, attēli / photos: I. Grīnberga, N. Jātniece

ZEMGALE

RAIŅA MUZEJA "TADENAVA" RESTAURĀCIJA

Adrese: Jēkabpils novads, Dunavas pagasts, Tadenava

Īpašnieks: Latvijas valsts Latvijas Republikas Finanšu ministrija, valdītājs VAS "Valsts nekustamie īpašumi", lietotājs "Memoriālo muzeju apvienība"

Arhitekts Ēriks Cērpiņš, SIA "Nams 3", būvuzņēmējs SIA "Modus būve", būvdarbu vadītājs Ainārs Butkus

Projekta partneris – Lillehammeres muzeju apvienība (Norvēģija)

Finansējuma avoti: Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instruments, valsts budžeta līdzekļi

Restaurācijas gads: 2015-2016

Īstenojot Eiropas Ekonomikas zonas finansēto projektu, restaurēts un rekonstruēts dzejnieka Raiņa bērnības māju muzeja komplekss: atjaunota 1865. gadā celtā dzīvojamā māja un šķūnis, 20. gs. 20.-30. gados celtā dzīvojamā māja "Dāboliņi" pārveidota kā apmeklētāju centrs, atjaunots pagrabs un pirts ēka. Dzīvojamajai ēkai saglabāts būvapjoms, plānojuma struktūra, krāsojumam ir izmantota lineļļa, atjaunotas jumta nesošās konstrukcijas un koka skaidu iesegums, saglabātas oriģinālās plato dēļu grīdas. Iekštelpās noņemts sienu apmetums un ir labi saskatāmi zemapmetuma skalu nospiedumi. Vairākās telpās daļēji saglabāts un, protezējot zudumus, restaurēts oriģinālais dēļu apšuvums.

Šķūnim saglabātas "šķībās" sienas, mainīti bojātie elementi, nostiprinātas un lielā daļā būves izbūvētas jaunas konstrukcijas. Šķūnim ir noblīvēta grūds grīda.

Dzīvojamajai mājai "Dāboliņi" saglabāts fasāžu veidols un apjoms, atjaunota veranda, atsevišķās vietās veikta ārsienu satrupējošo koku protezēšana.

Dzīvojamajā ēkā iekārtotā, no mūsdienu tehnoloģijām brīvā, Raiņa saules metaforai veltītā ekspozīcija rada laimīgās bērnības sajūtas, lieliski iekļaujoties restaurētajā senajā koka guļbūvē un veidojot, sevišķi jaunākajai paaudzei, kultūras mantojuma vislabāko pieredzi.

RESTORATION OF THE RAINIS MUSEUM IN TADENAVA

Address: Tadenava, Dunava Municipality, Jēkabpils District

Owner: Finance Ministry of the Republic of Latvia, manager State

Real Estate agency, user Association of Memorial Museums

Restoration: Architect Ēriks Cērpiņš, SIA Nams 3,

builder SIA Modus Būve, director Ainārs Butkus,

partner Lillehammer Museum Association (Norway)

Financing: European Economic Area financing instrument,

national budget

Years: 2015-2016

The Eiropas Ekonomikas zonas financed the restoration and reconstruction of a museum that is at the childhood home of the great Latvian poet Rainis. The house and barn were built in 1864 and were restored. Another residence that was built in the 1820s and 1830s is now a visitor centre. The cellars of the buildings and the sauna that is on the territory have been restored. The size and layout of the original building have been preserved. Linseed oil has been used for paints, the load-bearing structures of the roof have been restored, as has the wood chip insulation. The original broad board floors have been preserved. The interior walls have been cleaned, with impressions of splinters clearly seen under the plaster. Original board cladding has been restored in several rooms, fixing damage to it. The "crooked" walls of the barn have been preserved. Damaged elements have been replaced, and structures of the building have been strengthened or supplemented. The barn has a sealed gravel floor. The residence "Dāboliņi" has its original façade, a restored veranda, and several areas in which rotten wood in the outer walls of the log building has been firmed up. The building has no modern technologies, and the exhibition focuses on Rainis' sun metaphor. This conjures up visions of a happy childhood, and the museum fits in wonderfully in the restored and ancient log building. Particularly for young people, this ensures the best experience when it comes to the local cultural heritage of the territory.

Teksts/ text: B. Mūrniece, attēli/ photos: E. Šulcs, B. Mūrnieks, B. Mūrniece

ĒRĒĢĒLU LUKTU GLEZNOJUMU RESTAURĀCIJA ĒRBERĢES LUTERĀNU BAZNĪCĀ

Adrese: Neretas novads, Mazzalves pagasts, Ērberģe
Īpašnieks: Ērberģes evaņģēliski luteriskā draudze
Restaurācijas darbu programmas autori un izpildītāji: polihromā koka
restauratore vecmeistare Aida Podziņa, restauratora palīgs Andris
Podziņš

Informācija par finansējumu: Rietumu bankas labdarības fonds, Valsts
kultūrkapitāla fonds, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas
Kultūras pieminekļu izpētes, glābšanas un restaurācijas programma
Restaurācijas gads: 2014-2016

Ērberģes baznīca celta no 1695.-1700. gadam un drīz pēc tam, 18. gadsimta
sākumā, darināta tās iekārta. No sākotnējās iekārtas baznīcā ir palikusi
kancele un ērģeļu luktas. Ērģeļu luktu margas izgatavota no priedes
koka, rāmja – pildīņu konstrukcijā. Laika gaitā margas rāmis piecas
reizes pārkrāsots, bet pildīņos joprojām skatāmi 12 apustuļu tēli.

Nezināma autora profesionāli veikto gleznojumu krāsas slānis bija
zaudējis saistvielu un kļuvis sauss, radot lielus zudumu laukumus.
Gleznojumi vairākas reizes pārlakoti, iepriekš neattīrot virsmu no
putekļiem.

Sobrīd ērģeļu luktu margas ir atguvušas sākotnējam tuvu izskatu. Uz
brūnā margu rāmja un profiliem var redzēt dzeltenīga ornamenta dekora
nospiedumus. Gleznojumi attīrīti no daudzajiem lakas slāņiem un veikta
retuša zudumu vietās, virsmai uzklāts cieto sveķu lakas aizsargslānis.
Pēc restaurācijas ērģeļu luktu margas spēcīgi kontrastē ar gaišo baznīcas
interjeru, kāds dievnamā bijis jau kopš 19. gadsimta vidus. Liecības par
gaišajiem pārkrāsojumiem saglabātas atstātajos kontrollaukumos.

RESTORATION OF THE ORGAN GALLERY AT THE ĒRBERĢE LUTHERAN CHURCH

Address: Ērberģe, Mazzalve Municipality, Nereta District

Owner: Ērberģe Evangelical Lutheran Church

Executed by: senior polychrome wood conservator Aida Podziņa,
assistant Andris Podziņš

Financing: Rietumu Banka Charity Fund, State Inspection for Heritage
Protection, Cultural Monument Research, Maintenance, Rescue and
Restoration Programme

Years: 2014-2016

The church in Ērberģe was built between 1695 and 1700, and its interior
objects were manufactured early in the 18th century. Of the original
elements, the pulpit and the organ gallery have survived *in situ*. The railing
of the gallery is made of pine and has a frame and panel construction.
Over the course of time, the railing has been painted five times, while the
panels still show images of the twelve apostles.

The professional paintings by an unknown author had become dry,
creating large loses of paint layer. The paintings were re-lacquered several
times without first cleaning the surface of dirt. Today the railing has been
restored close to its original appearance. The brown railing frames and its
profiles include elements of yellowish ornamental décor. The paintings
have been cleaned to get rid of many layers of lacquer, retouching empty
spaces and then covering the surface with a hard ssp lacquer.

Since the restoration, the railing of organ gallery contrasts powerfully
with the light interior of the church that has existed since the mid-19th
century. Evidence of light paints on the railing has been preserved in
some small parts.

Teksts/ text: L. Lūse, attēli/ photos: L. Lūse, A. Artmanis, A. Podziņa

GLEZNAS "SV. JANS NEPOMUKS" RESTAURĀCIJA

Adrese: Jēkabpils novads, Rubenes pagasts

Īpašnieks: Rubeņu Sv. Pētera un Pāvila Romas katoļu draudze

Restaurācijas projekta autors, restaurācijas darbu izpildītājs:

restaurācijas darbu vadīja stājglezniecības restauratore-vecmeistare

Gunita Čakare un restauratore Agnija Ozola, darbu izpildītāji Līga

Andruce, Mārtiņš Švēde

Finansējuma avoti: Latvijas Mākslas akadēmijas Restaurācijas katedra

Restaurācijas gads: 2014-2016

Gleznu ar Sv. Jana Nepomuka atveidu (autors nezināms, 19.gs.1.puse, audekls/eļļa) 2012. gadā atrada baznīcas bēniņos. Tās trauslajā audekla pamatnē bija plīsumi un citi bojājumi, kā rezultātā attēls no goda vietas baznīcā aizceļoja uz pažobeli. Visu aizmirsts mākslas darbs gadiem ilgi krāja netīrumus un putekļus, un temperatūras svārstību un paaugstināta gaisa mitruma ietekmē aizvien vairāk sadēdēja.

Lai saglabātu gleznu, bija nepieciešama sarežģīta un laikietilpīga restaurācija. Cita starpā tā ietvēra tādus procesus kā krāsas slāņa nostiprināšanu, plīsumu un caurumu aizdarināšanu, deformāciju izlīdzināšanu, gleznas dublēšanu uz jauna audekla, restaurācijas grunts iekļāšanu un retušu oriģinālā gleznojuma zudumu vietās.

Pēc restaurācijas skatam atklājās niansētais Sv. Jana Nepomuka tērpa gleznojums, un ir skaidri saskatāmi svētā atribūti: krucifikss un palmas zars (mocekļa simbols) kā arī piecu zvaigžņu aplis debesīs. Mākslas darbu kā reģionam raksturīgu sakrālās mākslas liecību 2016. gadā iekļāva kultūras pieminekļu sarakstā.

CONSERVATION OF THE PAINTING "ST JAN NEPOMUK"

Address: Rubene Municipality, Jēkabpils District

Owner: Roman Catholic Church of St Peter and St Paul, Rubeņi

Conservation carried out by senior painting conservator Gunita Čakare

and apprentice conservators Agnija Ozola, Līga Andruce and

Mārtiņš Švēde

Financing: Latvian Academy of Art, Department of Restoration

Years: 2014-2016

The portrait of St Jan Nepomuk was painted by an unknown artist during the first half of the 19th century, and it is oil on canvas painting. It was discovered in the attic of the church in 2012. Its fragile canvas had tears and other damage, which is why the painting was removed from its place of honour and put in the attic. The long-forgotten artwork collected dirt and dust for many years, and it was damaged even more by shifts in temperature and an increased level of humidity. Saving the painting required complex and time-consuming conservation, including processes such as consolidation the layer of colour, patching up tears and holes, smoothing deformations, lining the painting on a new canvas, laying restoration priming and retouching lost parts of the original artwork. The clothing of the saint was depicted in a nuanced way, and his attributes are clearly seen since the restoration – a crucifix and a palm branch (the symbol of martyr), as well as a ring of five stars in the sky. The painting is specifically characteristic example of a sacral art in its region and it was listed as a cultural monument in 2016.

Teksts / text: L. Lūse, attēli / photos: L. Lūse, A. Artmanis, A. Podziņa

ASARES BAZNĪCAS TRĪS ZIEMEĻU FASĀDES LOGU RESTAURĀCIJA

Adrese: Aknīstes novads, Asares pagasts

Īpašnieks: Asares evaņģēliski luteriskā draudze

Apsekošana un rekomendācijas arhitekts Pēteris Blūms, darbu veicējs Andris Prikulis, IK "PRIKULIS"

Finansējuma avoti: Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas Kultūras pieminekļu izpētes, glābšanas un restaurācijas programma, Vācijas fonds "Martin Luther Bund", pašfinansējums

Restaurācijas gads: 2016

2016. gadā veikta Asares lutarāņu baznīcas atlikušo trīs oriģinālo logu restaurācija. Baznīcas celtniecība pabeigta 1823. gadā par Ērnsta Kristiāna fon Holteja līdzekļiem.

Asares baznīcas oriģinālie logi datēti ar 19. gs. 1. ceturksni un atzīti par izciliem vēsturisko logu paraugiem Latvijā. Tiem ir oriģinālāmetāla furnitūra – kalti dzelzs āķi, cilpas un oriģinālie stikli visās rūtīs.

Kopumā to tehniskā saglabātība bija laba, ārpusē zudis krāsojums un kitējums.

Veikto darbu secība:

- 1) Logu mazgāšana, stiklojuma marķēta demontāža, atslāņojušā krāsmateriāla noņemšana ciklējot un pieslīpējot ar dzelzs vati.
- 2) Gruntēšana ar auksti spiestu siltu lineļļu, 3 kārtās, ar 3 dienu intervālu.
- 3) Stikla gropju apstrāde ar šellaku, stiklojuma iestrāde uz lineļlas ķītes.
- 4) Krāsošana ar auksti spiestas lineļlas krāsu piektajā dienā pēc ķitēšanas divās kārtās ar trīs dienu intervālu.
- 5) Montāža.

Asares baznīcas oriģinālo logu restaurācija ir kvalitatīvs, ievērojams vēsturisko logu saglabāšanas gadījums. Darbi veikta nepieciešamākajā apjomā, ievērojot tehnoloģiju prasības. Saglabāti visi oriģinālie stikli.

RESTORATION OF THREE NORTHERN FAÇADE WINDOWS OF ASARE CHURCH

Address: Aknīste District, Asare Municipality

Owner: Asare Evangelical Lutheran congregation

Inspection and recommendations by architect Pēteris Blūms, work performed by Andris Prikulis, IK "PRIKULIS"

Financing: State Inspection for Heritage Protection

Cultural Monument Research, Maintenance, Rescue and Restoration Programme, German foundation "Martin Luther Bund", own funding
Year: 2016

In 2016, the three remaining original windows of Asare Lutheran church were restored. The church was built in 1823 with the funds provided by Ernst Christian von Holtey.

The original windows of Asare church date back to the first quarter of the 19th century, and have been recognised as outstanding examples of historical windows in Latvia. They have original metal fittings – forged steel hooks, loops and original glass in all panes.

The overall state of preservation was good, although paint and putty had been lost on the outside.

Sequence of work performed:

- 1) Washing of the windows, marking and removal of glass panes, removal of delaminated paint, by cycling and polishing with steel wool.
- 2) Priming with cold-pressed warm linseed oil, 3 layers, in 3 day intervals.
- 3) Treatment of glass grooves with shellac, installation of glass using linseed oil putty.
- 4) Painting with cold-pressed linseed paint on the fifth day after applying the putty, in two layers, in 3 day intervals.
- 5) Assembly.

Restoration of the original windows of Asare church is a remarkable case of high-quality preservation of historical windows. Work was done in the necessary scale, and technological requirements were observed. All original glass panes were preserved.

